

JÁSZSÁGI KISTÉRSÉGI HELYI KÖZÖSSÉG EGYESÜLETE

LEADER AKCIÓCSOPORT

OTTHONUNK A JÁSZSÁG

Helyi Fejlesztési Stratégia

2014-2020

(Draft verzió)

2016. március

*„Ha összejövünk, az a kezdet,
ha összetartunk, az a haladás,
ha összefogunk, az a siker!”*

/Henry Ford/

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	7
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	10
4.1 Helyzetfeltárás.....	10
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	21
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	26
4.4 SWOT	29
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	33
5. Horizontális célok	34
5.1 Esélyegyenlőség.....	34
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	36
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása.....	37
7. A stratégia beavatkozási logikája	38
7.1 A stratégia jövőképe.....	38
7.2 A stratégia célhierarchiája	39
8. Cselekvési terv.....	40
8.1 Az intézkedések leírása.....	40
8.2 Együttműködések.....	45
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	47
8.4. Kommunikációs terv	51
8.5. Monitoring és értékelési terv	54
9. Indikatív pénzügyi terv	55
Mellékletek.....	56

Vezetői összefoglaló

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete LEADER Akciócsoport 2014 – 2020-as programozási időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztése Stratégiája a jászberényi és a jászapáti járás 18 településére terjed ki.

A Jászság jelentős táji-, építészeti-, valamint egyedülálló történelmi örökséggel rendelkezik, melyek alkalmas alapjai lehetnek a meglévőnél sokkal innovatívabb, átfogóbb fejlesztési elképzelések hátterének. Unikális kulturális- és civil közösségi értékeink összehangolt és konstruktív működtetésével jelentősen javíthatóak a térség demográfiai problémái.

Hasonlóan az országos tendenciához, Leader térségünknek is szembe kell néznie az egyes települések elöregedésével, a fiatalok elvándorlásával, a közösségi élmények elsekélyesedésével, az erodálódó közösségi összetartó erővel, a lakosság egyéni „befelé fordulásával”. Az Európai Unió utolsó fejlesztési ciklusának kezdetén nem kisebb tehát a tét, mint a térség jövője, az utódaink jövője, mely bizonyos mértékig most Egyesületünk kezében (is) nyugszik.

E stratégia mentén szeretnénk letenni az alapjait annak a gyermekeink lakhelyéül szolgáló – gazdasági-, valamint társadalmi szempontból is fenntartható és élhető – térségnek, mely generációkon át képes kiszolgálni az itt élők igényeit.

Fentiek tükrében kialakított célrendszerünk az alábbi:

A/ Átfogó célok:

1. A vidék megtartó erejének megőrzése, fokozása, közösség építés, közösség formálás.
2. Gazdasági szférát ösztönző, kisléptékű infrastrukturális fejlesztések támogatása.
3. A kistérség turisztikai potenciáljának hatékony és innovatív fejlesztése.

B/ Specifikus célok:

1. Új munkahelyek teremtése
2. Civil szféra együttműködéseinek javítása
3. Turisztikai kapacitás- és szolgáltatási színvonal fejlesztése
4. Termelékenység, produktivitás, kapacitáskorlátok, gazdálkodási volumen javítása

A célok elérése érdekében megvalósítandó intézkedések:

1. Mikro- és kisvállalkozások versenyképességének fokozása
2. Turisztikai szolgáltatások és kínálat fejlesztése
3. Helyi termékek piacra jutásának támogatása
4. Épített- és kulturális örökség megőrzése
5. Civil szervezetek működésének és céljaik elérésének támogatása

Nevezett célok, valamint az azok elérése érdekében megvalósítani tervezett intézkedések világosan következnek a stratégiaalkotás során több szinten, több körben felmért igényekből.

A Stratégia megalkotói hittel dolgoztak a fejlesztési elképzeléseink alapjait megteremtő dokumentumon annak érdekében, hogy a térség élhetőbbé tétele, a vidék megtartó ereje, a közösségek tagjainak egymás iránti felelősség érzete, az összetartozás élménye, egyszóval a Jászság identitástudata és élhető miliője újra a régi fényét idéző nagyságában tudja szolgálni az itt élők mindennapjait. Az erőforrásaink adottak, kizárólag rajtunk múlik, hogyan sáfárkodunk velük.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

4

Az Európai Unió és a Magyar Állam között 2014. augusztus 15-én aláírt Partnerségi Megállapodás a 2014-20-as fejlesztési időszakra – című dokumentum kiemelt hangsúlyt fektet – egyebek mellett – a magas hozzáadott értékű termelés, valamint a foglalkoztatás bővítés, mint gazdasági mutatók javítására. A dokumentum egyértelműen gazdasági hozadék teremtését célozza meg a fejlesztési források célirányos felhasználásával, tekintettel arra a tényre, hogy az utolsó Uniós fejlesztési ciklus veszi kezdetét az öreg kontinensen.

Fentiekkel összhangban a Partnerségi Megállapodás öt fő nemzeti fejlesztési prioritást emel ki, amelyek fémjelzik a 2014-2020-as időszak vidékfejlesztési célkitűzéseit is. Ezek az alábbiak:

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési-, oktatási-, társadalmi felzárkóztatási szakpolitikák által, figyelemmel a területi különbségekre)
3. Az energia- és erőforrás hatékonyság növelése
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósulása

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete (továbbiakban JKHK) e prioritások közül elsősorban az energia- és erőforrás hatékonyság növelése (3), a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése (4), valamint a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósulása (5) célkitűzések eléréséhez kíván a Helyi Fejlesztési Stratégiájának megalkotása és végrehajtása mentén hozzájárulni. E hozzájárulás abszolválásával az EU 2020 stratégiájának való megfelelés is biztosított, hiszen a fenti prioritások a Partnerségi Megállapodás megalkotása során figyelembevételre kerültek.

A Vidékfejlesztési Program céljai:

1. Életképes élelmiszer előállítás
2. Vidéki területek kiegyensúlyozott fejlődése
3. Fenntartható gazdálkodás a környezeti erőforrásokkal

Jelen célok közül stratégiánkban az utolsó kettő megvalósulásához kívánunk csatlakozni. Különösen is a vidéki területek kiegyensúlyozott fejlődésének (2) háttérét kívánjuk erősíteni. Feltárni, megismerni és célzott intézkedések által kiaknázni a térség ilyen irányú fejlesztési lehetőségeit. A felsorolt okok között fontos ehelyütt szólnunk – a későbbiekben részletesen kifejtetten is fogunk – a Jászság, mint vidéki kistérség diverzifikáltságáról. Az Alsó-Jászság történelmi fejlődése során gazdaságilag lemaradt a Felső-Jászságtól. A felzárkózás nemhogy nem történt meg az elmúlt évtizedekben, de a különbség tovább nőtt.

Természetesen tökéletesen tisztában vagyunk azzal, hogy a kistérség foglalkoztatási-, gazdasági versenyképességi-, vagy épp technológiai fejlettségi hátrányait, különbözőségeit, nem mi és nem a fejlesztési stratégia keretében vagyunk hivatottak teljeskörűen megoldani. Mégis feltárva a lemaradások okait, értékelhető, reális és megvalósítható célkitűzéseket kívánunk megfogalmazni azok szándékaink szerinti jobbítására vonatkozóan. Kétségteljesen előnyt biztosít számunkra a Leader alapelvek közül az alulról építkező igényfelmérési metódus, melyet az eljárásrendünk mentén a stratégiaalkotás során végig igyekeztünk következetesen betartani. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy a HACS-unk a Leader intézkedéseken túli további források bevonását nem tervezi a stratégiánk végrehajtása során.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A helyi fejlesztési stratégia tervezése során a legfontosabb szempontokat – a nyilvánosság biztosítása (transzparencia), illetve a vállalkozói-, civil-, valamint a közsféra bevonása a tervezési folyamatba – kellő súllyal kezelve végeztük munkánkat. A Leader 7 alapelve: az alulról jövő kezdeményezések ösztönzése, a térségre fókuszáló megközelítés, a helyi partnerség, a több szektort érintő integrált fejlesztések, a hálózatépítés, az innováció, valamint a térségek közötti és nemzetközi együttműködések tehát nemcsak elméletben, de többségében gyakorlatban is megvalósultak a stratégiaalkotás folyamán.

A nyilvánosság biztosítása, valamint az érintettek bevonása érdekében az alábbi intézkedések történtek Egyesületünknel:

- Információcsere lehetőségének biztosítása telefonon, e-mailben, személyes konzultációkon, valamint az általunk szervezett fórumokon.
- Honlapunkon (www.jaszleader.hu) létrehoztuk a HFS 2014-2020 menüpontot, ahol a tervezési folyamat aktuális állásáról naprakész tájékoztatást kaphatnak az érdeklődők.
- Tematizált térségi hírlevelek kerültek több alkalommal is kiküldésre a levelezőlistánkon szereplő címzettek számára e-mailben.
- Formanyomtatványokat küldtünk ki a projekt ötletek homogén formában történő összegyűjtése érdekében, mely lehetőséggel 41 adatlap kitöltő élt, mintegy 180 kitöltött adatlap visszaküldésével. A projektötlet adatlapok visszajuttathatóak voltak e-mailben, postai úton, vagy személyesen a munkaszervezetünk irodájában.
- A tervezés során megtartott fórumok, rendezvények nemcsak saját, de a térség önkormányzatainak weboldalain is megjelentetésre kerültek a minél szélesebb körű tájékoztatás érdekében.
- Egyeztető megbeszéléseket tartottunk a térség több polgármesterével, vállalkozójával, civil szervezeti vezetőjével az igények széleskörű, és személyre szabott felmérése érdekében, továbbá a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat alelnökével, illetve a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft. ügyvezetőjével a megyei Területfejlesztési Operatív Programhoz való illeszkedés megvalósulása érdekében.
- A HFS tervezési vezérelveknél való megfelelés okán a nehezen elérhető közösségek tervezésbe történő aktív bevonása érdekében 2 alkalommal tartottunk fórumot a legnagyobb szükségben élők, illetve a társadalmi kirekesztéssel fenyegetett csoportok bevonásával. Elsőként a jászapáti

Virág Klub nyugdíjasai számára 2015. november 25-én a jászapáti Művészetek Házában 22 fő részvétele mellett. Ezt követően 2015. december 15-én a jászapáti Pájer Antal Művelődési Házban a Mozgáskorlátozottak Országos Egyesületének Jászapáti Csoportja számára, 63 fő részvétele mellett. A két rendezvényen összesen 20 fő alkotott véleményt, melyek döntően a saját életkörülményeiket javító intézkedések meghozatalát indítványozták, úgymint közösségi terek használatának biztosítása, egészségügyi-, szociális ellátórendszer hatékonyságának javítása, infrastrukturális jellegű településfejlesztés.

2015 decemberében életre hívtuk tervezési munkacsoportunkat, mely döntően az Egyesület elnökségéből, illetve a munkaszervezetünk tagjaiból áll, továbbá egy külsős vidékfejlesztési munkatárs bevonásával jött létre. A tervezési munkacsoportról részletesen a 8.6. fejezetben olvashat.

A Jászság sajátos térségi elhelyezkedéséből adódóan a mikrotérségi területi lefedés módszerének alkalmazásával tájékoztató fórumokat tartottunk, ahol az érdeklődők hallhattak a tervezés aktualitásairól, a vidékfejlesztési lehetőségekről, illetve nem utolsósorban interaktív formában bekapcsolódhattak a tervezési folyamatba is véleményalkotás, ötletek megfogalmazása által. Értelemszerűen kitértünk a Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete, illetve a HACS szerepére, az általunk diszponált forráskeret mértékére, a térségek közötti együttműködési lehetőségekre.

A teljes területi lefedettség érdekében az alábbi 3 db tematizált fórum került megtartásra:

1. Jászapáti, Művészetek Háza, 2016. február 3. (16:00) résztvevők száma: 26 fő
2. Puztamonostor, Községháza, 2016. február 15. (17:00) résztvevők száma: 17 fő
3. Alattyán, Községháza, 2016. február 23. (16:30) résztvevők száma: 11 fő

A fórumokon a fent leírtakon túl szót ejtettünk a Területfejlesztési Operatív Program által az önkormányzatok számára biztosított lehetőségekről is, annak érdekében, hogy a későbbi pályázatás során elkerülhessük a kettős finanszírozás kockázatát, valamint a településvezetők figyelmét is igyekeztünk felhívni arra, hogy bizonyos – a projektötlet adatlapok begyűjtése és feldolgozása során gyakorta tapasztalt – fejlesztések más forrásokból (Nemzeti Együttműködési Alap, Nemzeti Kulturális Alap, Terület- és Településfejlesztési Operatív Program, Emberi Erőforrás Operatív Program) finanszírozhatóak. Tettük ezt különösen annak érdekében, hogy a térségünkre dedikált csekély mértékű Leader forrás felhasználása valóban az életképes-, máshonnan nem finanszírozható-, a térség fejlődését szolgáló-, támogatásra kétségkívül érdemes projektek megvalósulását szolgálhassa.

Az iménti felsorolás utolsó pontjában említett személyes egyeztetések alkalmával összesen több mint 10 fő (polgármester, civil szervezeti vezető, megyei önkormányzati elöljáró, gazdasági jogi személy) kereste fel irodánkat, vagy jelent meg nála munkatársunk személyesen. Mindösszesen 152 fő találkozott velünk a stratégiaalkotás jelen pillanatig lezajlott szakaszában.

Az alulról építkező Leader alapelv figyelembevételével kialakított nyilvánosság bevonása rávilágított a térség – általunk már régóta jól ismert – lehetőségeire, és gyengeségeire is. Előbbiek között kiemelendő a civil szféra aktív, és jól szervezett, domináns jelenléte, a gazdasági potenciál (főként a Felső-Jászság vonatkozásában (Jászfényszaru, Jászárokszállás, Jászberény)), a tőkeszegény szereplők (kifejezetten a mikro vállalkozások) túlsúlya jellemző (főként az Alsó-Jászságban) (lásd swot analízis!).

Az elnökség a tervezés során az alábbi időpontokban ülésezett, egyebek mellett a HFS kapcsán aktuálisan felmerülő kérdések megvitatása érdekében:

1. 2015. augusztus 18.
2. 2015. október 19.
3. 2015. december 10.
4. 2016. február 18.
5. 2016. március 09.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület szinte teljes egészében megegyezik a Jászság területével. Egyesületünk tagsága egészen 2015. október 19-ig a 18 jász településből 17-et tömörített, ekkor azonban az előírt területi lefedettség teljesülése érdekében a 27.000 fő lakosságszámmal bíró Jászberény külterülettel csatlakozott. A többi jászsági település kivétel nélkül 10.000 fő alatti lélekszámmal rendelkezik, így a Leader indulása óta a jogosult települések körébe sorolt.

Az akcióterület nagysága: 1.161,47 km²

Az akcióterület állandó lakosainak száma aktuálisan: 58.691 fő

A kistérség területének térképe az 1. számú mellékletben látható.

A JÁZSÁG

A Jászság az Alföld északi részén elhelyezkedő, néprajzilag és földrajzilag környezetétől jól, bár nem azonosan elhatárolható terület. Természet-földrajzilag az Alföld északi részén, a Tarna és a Zagyva folyók völgyében, az Északi-középhegységtől délre helyezkedik el. Nyugatra a Gödöllői-dombságig, keletre a Tiszáig, délre Szolnokig terjed, míg északról a Mátra határolja.

A Jászság az Észak-Alföldi Régióhoz, Jász-Nagykun-Szolnok Megyéhez tartozik, azon belül a Jászberényi Kistérséghez, ami gyakorlatilag a Jászság tájegységének felel meg. A kistérséghez (és így a Jászsághoz) az alábbi 18 település tartozik:

Alsó-Jászság:

Jászapáti (járási székhely)
Jászsalsószentgyörgy
Jászdózsa
Jászjákóhalma
Jászkisér
Jászladány
Jászboldogháza
Jásztelek
Jánoshida
Jászivány
Jászszentandrás
Alattyán

Felső-Jászság:

Jászberény (járási székhely) (külterülettel)
Jászárokszállás
Jászfényszaru
Jászfelsőszentgyörgy
Pusztamonostor
Jászágó

A történelmi Jászságnak nem voltak ugyan részei, de annak területébe ékelődött 3 település, melyeket földrajzi és néprajzi értelemben hozzá tartozónak tekintenek: Alattyán, Jánoshida és Pusztamonostor. Innen eredeztethető, hogy a Jász előtag hiányzik a települések nevéből.

A Jászság külön joggal felruházott terület jogtörténeti szempontból, valamint sajátos fejlődésű terület és nép történelmi szempontból. Olyan terület, táj, népesség, amelynek a környezettől eltérő voltát soha senki nem tagadta, és nem vitatta. Maguk a terület lakói pontosan ismerik a Jászság határait, elkülönítik magukat a környező népcsoportoktól. A Jászságot övező települések népe határt von önmaga és a jászok közé, s másnak tudja őket. A mai jászsági lakosság és a 13. században a területre beköltözött iráni (oszét) eredetű jászok között genetikus kapcsolat van. Számos család leszármazottja az egykori beköltözőknek. A jász lakosság a viharos évszázadok (Török hódoltság, Rákóczi szabadságharc) során soha nem semmisült meg teljesen. Néhány család mindig itt maradt, tovább folytatva az életet, megőrizve a tájhoz egyre jobban idomuló kultúráját. A jászok többsége a török időkben is folyamatosan lakta e területet, időleges és részleges elmenekülései, valamint az egyes községek elpusztulása ellenére is. A jász nép a török idők után is folyamatosan őrizte zártságát, a beköltözőket magukba olvasztották, hasonították.

Olyan sajátos, nemcsak földrajzi, demográfiai, de etnográfiai és gazdasági egységet is alkotó önálló, a történelem során több alkalommal autonóm területi egységet alkotó közösségről beszélünk Jász nép alatt, amely országosan is egyedülálló. A jászok függetlensége, szabadsága (a kunokhoz hasonlóan) a Redemptio óta (1745. május 6.) saját vívmányuk. A Magyar Országgyűlés 2014. február 4-én történelmi emléknappá nyilvánította a Jászkun Redemptio napját. Az önmegváltás közös büszkeségén túl a Jászberényben őrzött Lehel Kürtje, a Jászkapitányok intézménye, a Jász viselet továbbélése, a Jászok Világtalálkozója, a Jász Önkormányzatok Szövetsége, illetve a Jászok Egyesülete mind ékes példái a területi- és társadalmi-, tradicionális alapon szerveződő összefogás sikerességének. Olyan élő, ható erő ez, melyre nyugodtan építhet a térség e stratégia keretében is.

Fentiekből egyértelműen következik, hogy az akcióterület mind lakosság, mind terület vonatkozásában alkalmas és képes a helyi közösségek részvételén alapuló, életképes, előremutató stratégia megvalósítására, mindemellett még elég kicsi ahhoz, hogy teret biztosítson a helyi interakciók, illetve a személyes kapcsolatokon alapuló összefogások megvalósulása számára.

Korábbi együttműködések a térségben, megvalósult közös projektek (a teljesség igénye nélkül):

1. Svájci Alapellátás – fejlesztési Modellprogram

A Svájci Alapellátás-fejlesztési Modellprogram egy népegészségügyi fókuszú program, melynek célja, hogy hozzájáruljon a magyar lakosság egészségi állapotának javításához azáltal, hogy az ellátottak számára nemcsak alap betegellátást biztosít, hanem különös hangsúlyt fektet a prevencióra betegségmegelőzési programok, szűrések, tanácsadási és egészségfejlesztési szolgáltatások szervezése segítségével. Kiemelt célként kezeli az ellátáshoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek felszámolását, a hátrányos helyzetű lakosság bevonását, különös tekintettel a roma lakosságra.

A Modellprogram kidolgozása és tesztelése a helyi kisebbségi önkormányzatokkal, helyi egészségügyi és szociális szolgálatokkal és orvosi karokkal együttműködésben zajlott. A modellprogram megvalósítására négy hátrányos helyzetű Észak-magyarországi és Észak-alföldi mikrorégió 24

alapellátási praxisának bevonásával került sor, amelyben 4 praxisközösség került kialakításra Heves, Berettyóújfalun, Borsodnádásd és Jászapáti központokkal.

Résztevő települések a térségben:

- Jászapáti
- Jászivány
- Jászkisér

A 2012-2016 között zajló Alapellátás-fejlesztési Modellprogram közvetlen összefüggésben áll a Kormányprogrammal: hozzájárul ahhoz, hogy az orvosok több időt fordíthassanak valódi prevenciós feladatok elvégzésére, betegellátásra, gondozásra, egészségnevelésre és oktatásra, valamint megfeleljenek a végleges gyógyulást nyújtó feladatoknak. A Modellprogram tapasztalatai alapként szolgálnak az országos egészségpolitika számára, melyek a hazai alapellátási rendszer megújításának bázisait jelenthetik a közeljövőben.

A program keretein belül sor kerül egy hatékony informatikai rendszer kidolgozására is, mely szoftverei által segíti a praxisközösségek adminisztratív feladatait, biztosítja az egészségi állapot felmérést, a meglévő, illetve felmerülő kockázati tényezők kiszűrését. Az Alapellátás-fejlesztési Modellprogram ezzel az egységes infokommunikációs megoldással együtt teremti meg a betegellátás újraszervezésének és optimalizálásának kereteit, továbbá hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához.

2. Gyermekek a mezőgazdaságban - mintaprojekt

A Gyermekek a mezőgazdaságban mintaprojekt (ALICERA - Tanulás az európai vidéki térségek kompetenciájának és identitásunk megőrzéséért adaptált oktatási programja hátrányos helyzetű települések iskoláiban)

A projekt két fő témakört ölel át:

1. Mezőgazdasági alapismeretek továbbadása
2. Környezettudatos nevelés

A pályázat keretében az Észak-alföldi régió, valamint az Észak-magyarországi régió hátrányos helyzetű településeinek nevelési-oktatási intézményeiben tanuló diákok, és oktatóik fejlesztése valósult meg. A projekt jó példa a térségek közötti együttműködésre.

Résztevő települések a tervezési terület vonatkozásában:

- Jászberény
- Jánoshida
- Jászdózsa
- Jászkóhalma
- Pusztamonostor
- Jászladány
- Jászapáti
- Jászkisér
- Jászboldogháza

A fejlesztő tevékenység során a tanulók (általános iskola felső tagozatos diákjok) számára szerveztek mezőgazdasághoz kötődő tanórán kívüli képzést, gyakorlati módszertanon alapuló oktatást.

A fejlesztéshez alkalmazott szakmai háttérrel egy nemzetközi referenciákkal is rendelkező program adta, az ALICERA, amely célja támogatni a vidéki térségek kompetenciájának és identitásának megőrzését. Fontos megemlíteni, hogy Egyesületünk a kirándulások szervezéséhez nyújtott külső segítség biztosítása által kapcsolódott a projekthez, vállalkozási tevékenység keretében.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

Térszerkezeti adottságok

A fejlesztendő terület, a korábbi jászberényi kistérség, a megye legnyugatibb kistérsége, területe 94.011 ha. A kistérségi elnevezések/besorolások szerepe változott a Járások 2012-es megalakulásával, következésképp a Jászágban két település bír járási székhely ranggal: Jászberény, és Jászapáti.

Járási Hivatal	Járási Hivatal székhelye	Járási Hivatal illetékességi területe
Jászapáti Járási Hivatal	Jászapáti	Alattyán, Jánoshida, Jászsalsószentgyörgy, Jászapáti, Jászdózsa, Jászivány, Jászkisér, Jászládány Jászszentandrás
Jászberényi Járási Hivatal	Jászberény	Jászágó, Jászárokszállás, Jászberény, Jászboldogháza, Jászfelsőszentgyörgy, Jászfényszaru, Jászejáráshalma, Jásztelek, Pusztamonostor

Jászberény a térség központja 26.372 lakossal, mellyel egyben Jász-Nagykun-Szolnok megye második legnépesebb városa is. A KSH 2014. évi adatai alapján a Jászág lakosainak száma 79.112 fő. Az előző fejlesztési időszak területének lakossága 56.104 fő, melyből a városban élő lakosok száma: 21.843 fő, a községi rangú településeken élők száma pedig: 34.261 fő. A 2017-2020-as fejlesztési időszakban már Jászberény város külterülete is csatlakozott a fejlesztési területhez, amely lakosainak száma 2.230 fő. Így a HACS működési területén élő lakosság szám összesen 58 337 fő. A települések szerinti lakosság számot a 2. számú melléklet részletezi.

Tervezési területünk népsűrűsége 48,3 fő/km², mely jelentősen, mintegy 20,3 fő/km² – el alacsonyabb a megyei átlagnál. A térség népességének átlagosan 4 %-a él külterületen, a legnagyobb arányban Jászszentandrás- (19%), Jászfelsőszentgyörgy- (7%), Jászboldogháza tanyás kistérségein. A Jászágó négy településén indult meg a népesség csekély mértékű növekedése, míg a fennmaradó 12 településben lassú népességerózióval vegyes stagnálás tapasztalható.

A települések túlnyomó többségében tehát negatív előjelű a természetes szaporodás értéke. A két legutóbbi népszámlálás közötti időszakban a kistérség fogyása az átlagnak megfelelő, ezen belül a jelentősebb csökkenés mérhető Alattyán, Jánoshida, Jászkisér, Jászsalsószentgyörgy településeken. Növekedés tapasztalható Jásztelek, Jászszentandrás, Jászivány, Jászfényszaru településeken, melynek értéke 3-7 % között változik. A települések döntő hányadára a természetes fogyás jellemző, melynek középértéke 6% körüli, szélsőséges adatok három községben találhatóak: Jászágó, Jászdózsza, Jászárokszállás.

A népesség csökkenésének oka kettős:

- 1) A születéseknél magasabb a halálozások száma (Elöregedés).
- 2) Az elvándorlók száma magasabb a betelepülőknél. (Népesség fogyás)

Nagyobb számban a nagykorú fiatalok elköltözése a jellemző, míg a beköltözőknél a középkorúak aránya a magasabb. Emellett megfigyelhető a kistérség lakosainak elöregedése is, amely főleg a kisebb településeken jelent gondot. (A 14 év alatti és 60 év feletti korosztály állandó népességhez viszonyított aránya a 3. és 4. számú mellékletben látható) A községek, illetve városok több mint felén a roma kisebbség aránya eléri a 10-20%-ot, képzettségük mélyen az átlag alatti, a munkanélküliségi mutatóik aránya pedig meghaladja azt.

A lakosság iskolai végzettsége minden képzettségi szinten kissé elmarad a megyei átlagtól, az országostól jelentősebben. A munkanélküliség abszolút szakmai és relatív mutatói fokozatosan romló helyzetet mutatnak. (A nyilvántartott álláskeresőket a 5. számú, a munkanélküliségi rátát a 6. sz. melléklet ábrázolja) A fiatal diplomások megfelelő munkahely hiányában elvándorolnak a térségből. Legfontosabb tehát a foglalkoztatásra alkalmas, életképes vállalkozások létrehozása, megerősítése, fenntartása.

Infrastruktúra

Az akcióterületen két országos főútvonal, a 31-es számú főközlekedési útvonal: Budapest - Jászberény - Füzesabony, valamint a 32-es számú főközlekedési útvonal: Hatvan - Jászberény - Szolnok halad át, nyolc települést érintve. Mindkét főútvonalon jelentős a személy-és teherforgalom, aminek következtében szükségessé vált az útszerkezet megerősítése, felújítása, tengelyterhelhetőségének növelése. E munkálatok 2014-2015-ben a 31. számú út vonatkozásában elkészültek, a 32. számú út vonatkozásában a 2020-ig tartó fejlesztési időszakban fognak megvalósulni, illetve részben (Jászfényszaru térségében) már el is készültek.

A villamosított Hatvan - Szolnok (82-es) vasútvonal 4 települést, a villamosítatlan Szolnok - Vámosgyörk (86-os) vonal további négy települést érint. A településeket összekötő, alsóbbrendű utak minősége gyakran kifogásolható, azonban az elmúlt fejlesztési időszak számos nagy volumenű útfelújítást eredményezett (Jászberény-Jászfelsőszentgyörgy, Jánoshida-Jászboldogháza, valamint Jászapáti-Jászszentandrás). Szükség lenne néhány összekötő út megépítésére a térségen belüli

gyorsabb közlekedés érdekében, így például a Jászsószentgyörgy – Jászapáti összekötő út hiányzó 6 km-es szakaszának elkészítésére. A térség megközelíthetősége, a térségen belüli közlekedés színvonala döntő jelentőségű az ipari üzemek megtelepedése szempontjából. A meglévő belterületi, önkormányzati úthálózat erősen felújításra szorul. Számos utca még szilárd burkolattal sem rendelkezik (Pl.: Jászladány), érthető tehát, hogy a projekt ötletek gyűjtése során különösen nagy számban jelentkeztek a belterületi út- és járda felújításokra, építésekre vonatkozó igények.

Az ivóvízvezeték rendszerek állapota közepesnek mondható, elsősorban az azbeszt-cement-, és vascsövek fokozatos cseréje, valamint az ivóvíz kutak felújítása szükséges. Több település csatlakozott a régiós ivóvíz minőség javító programhoz, melynek során nyolc önkormányzat részvétele mellett mintegy 2 milliárd Ft összköltségű projekt zárult le 2015 decemberében. A beruházásnak köszönhetően jelentősen javult a közösségek ivóvíz ellátásának színvonala, víztisztító technológiai fejlesztés, új kutak fúrása, valamint településenként 20% mértékű hálózat rekonstrukció készült el.

A Jászságban kilenc településen szolgálja szennyvíz-vezeték hálózat a közösségeket, és a környezet védelmét, a rácsatlakozások viszont nem teljes körűek. Jászfelsőszentgyörgyön 2013-ban került megépítésre a szennyvízhálózat pályázati támogatásból. Ugyancsak az előző fejlesztési időszakban elnyert pályázati támogatásból került felújításra, megépítésre Jászladány, Jászapáti, Jászjákóhalma, és Jánoshida csapadék- illetve szennyvíz elvezető rendszere.

A vezetékes gázellátás és a villamos energia ellátás minden településen biztosított. A közvilágítási rendszer kiépítettsége teljes, azonban energiatakarékosság szempontjából korszerűsítésre szorul.

Település szerkezet

A Jászság településein a természeti adottságokhoz, a mocsarak korlátaihoz alkalmazkodó építkezés alakította ki a jellegzetes kertes települések egy speciális formáját, a halmazos települést. A községek, városok magját tervszerűtlenül épült, aprótelkes, halmazos beépítésű ingatlanok, a lakótelkek alkották, melyeket szálláskertek (ólaskertek, ún. szérús kertek) vettek körül (kétbeltelkes városszerkezet).

A XIX. század első felében a térségben már jelentős tanyavilág virágzott, mely átvette az ólaskertek szerepét, ezt követően a kertek is lakóházakkal épültek be. Ez a jellemzően fésűs beépítésű övezet helyenként – főként az óvárosi részeken – ma is jól felismerhető a belső részt övező, nagyobb területű, szabályosabb telkekben.

Környezeti adottságok

A mérsékelt meleg – száraz éghajlatú kistérség enyhén hullámos talajfelszínű, lejtése északi-déli irányú, amit a mesterséges csatornák iránya is követ. A talaj termőereje jónak mondható, bár nem kimagasló. A különböző szintű védettségű, értékes növény- és állatfajoknak otthont adó Jászság különleges madárvédelmi terület. A jászapáti, jászkiséri szikesek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek nyilvánítottak, az ökológiai hálózat magterülete és ökológiai folyosója színesítik a hatalmas szántóterületekkel bíró határt. A jásziványi füves puszták tájvédelmi körzete a Bükki Nemzeti Park része. A természeti oltalom alatt álló területek bemutatási lehetősége kihasználatlan, számos lehetőséget rejtenek magukban.

Öt járszági településen adott a termál- és gyógyvíz hasznosítás lehetősége: Jászberény, Jászapáti, Jászszentandrás, Jászboldogháza, Jászárokszállás. Az alternatív hévízhasznosítás (mezőgazdasági-, ipari-, technológiai-, fűtési energia kiszolgálás) viszont alárendelt, elenyésző jelentőségű. A használt termálvizek sótartalma a felszíni befogadók szennyező anyag terhelését növeli. Az ivóvízes céllal termelésbe állított víztartó képződmények természetes hidrogeológiai védettsége elfogadhatónak mondható, az esetleges szennyező front lejutása a térség túlnyomó részén meghaladja a 30 évet. Sérülékeny vízbázis két községben található. A térségben kiemelten kell törekedni az utánpótlás bázisul szolgáló talajvizek szennyezésének visszaszorítására.

Továbbra is problémát jelent a megfelelő infrastruktúra hiánya a biztonságos és hatékony ár-, és belvízi védekezéshez, mely az utóbbi időszakban különösen is sújtotta a térséget, kiemelten Jásztelek, valamint Jászdózsa vonatkozásában.

A kistérség környezeti állapota a kevésbé szennyezett területek kategóriájába sorolható.

A levegőminőségi adatok azt mutatják, hogy a kén-dioxid, a nitrogén-dioxid és az ülededő por koncentrációjának éves átlaga rendre alatta maradnak a határértékeknek. A levegőszennyezést elsősorban az ipari- és mezőgazdasági telephelyekhez köthető emissziós pontforrások okozzák.

A területen keletkező hulladék 2000 decemberétől a Járszági- és Dél-hevesi Regionális Hulladéklerakó telepen kerül ártalmatlanításra. A Jásztelek külterületén lévő, 23,2 ha-os telepet a fenti két térség 32 önkormányzata által alapított Regio-Kom Társulás építette jelentős pályázati támogatásból. A lerakó tovább bővítése és fejlesztése indokolt, a felhagyott hulladéklerakók rekultivációjára a Társulás nyertes pályázatot tudhat maga mögött. 2015-től felfutó rendszerben bevezetésre került a településeken a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés, valamint a mért mennyiségen alapuló hulladékszállítási díj elszámolása a kötelező közszolgáltatás biztosítás mentén. Ezen fejlesztések alapjául szolgálnak a kistérség korszerű hulladékgazdálkodásának, valamint a környezetbarát szemléletmód térnyerésének.

A háztartások számára szolgáltatott gáz ára mennyisége a 2005-2010-es terminusban 30-40 %-kal emelkedett, melynek következtében a háztartások jó része visszaállt a fosszilis (szén, fa) energiafelhasználásra, következésképpen a levegő szénmonoxid szennyezettsége jelentős mértékben romlott. A térségbe települő-, vagy az itt már régóta prosperáló ipari üzemeknek egyre nagyobb az energiaigényük mind gáz-, mind villamos energia vonatkozásában (Jász-Plasztik Kft, Dometic Zrt., stb.). A megújuló energiaforrások kihasználtságainak intenzitása alacsony, elmaradott. Magas a napsütéses órák száma, így a napenergia hasznosítására kimondottan alkalmas a terület. Jelentős lehetőségek vannak a szélenergia, valamint a mezőgazdasági hulladékok felhasználásában kulcsszereplő biomassza energia hasznosításában, továbbá a térség sajátosságánál fogva a geotermikus energia felhasználásában jelentős lehetőségek vannak.

Épített környezet

Épített örökségi szempontból a térségben kiemelkednek az országos műemléki védettségű épületek, szobrok. A településeken helyi védettség alatt álló épületek alig vannak, noha sok esetben szép számmal található erre érdemes épület a városokban, falvakban. Sajnos – kevés kivétellel – nem történt meg az egyedi tájértékek felmérése sem, e téren jelenthet némi javulást a 2013-ban megalakult települési értéktár bizottságok, valamint a megyei értéktár bizottság értékmentő

munkája. A hagyományos településszerkezet, népi építészeti elemek megtartása, átmentése a mai kor építészetébe a kistérségi identitás megőrzésében, illetve a turizmusban fontos szerepet játszhat. Ennek sikerre vitelében kulcskérdés, hogy a települések helyi építésügyi rendeletei milyen ösztönzőket és fékeket alkalmaznak a történelmi településkép, valamint a helyi védettségű épületek megőrzése érdekében.

A településeken a falusias beépítés mellett a zöldfelületek kiegészülnek a meglévő és tervezett közparkokkal. Az elfogadhatónak mondható zöldfelületi ellátottság mellett sokhelyütt indokolt a játszóterek számának növelése, továbbá a meglévő zöldfelületek minőségének, funkcióinak javítása, bővítése.

A roma lakosság egy része kedvezőtlen életkörülmények között él pl. telepeken, telepszerű lakókörnyezetben. A szegregátumok pontos felmérése, elemzése a városokban az Integrált Települési Stratégiák 2015. évi megalkotása során készült el.

Fent leírtak szerint a legfontosabb problémák a kistérségben:

- Bel-és árvízveszély
- Szennyvízrendszer kiépítése több helyen hiányos
- Épített örökség védelmének hiánya
- Belterületi (önkormányzati) alap infrastruktúra, különösen út, és járda hálózat felújításra, bővítésre szorul

Lehetőségek:

- Természeti adottságokra épülő fejlesztések (tanösvény, erdei iskola, stb.)
- Természeti- és épített értékeink turisztikai hasznosítása (termálvíz, kúriák, szakrális épületek, stb.)
- Életkörülmények javítása infrastrukturális fejlesztések által

Humán erőforrások

A települések nagy részén - kivéve Jászivány községet - működik általános iskola, a kistérség három településén (Jászapáti, Jászárokszallas, Jászberény) középiskola is. A Jászországban egy felsőoktatási intézmény működik, a gödöllői Szent István Egyetem tanítóképző kara. Igény mutatkozik – elsősorban a gazdasági szféra részéről – a térségben a műszaki profilú, minőségi közép- és felsőoktatásra.

Az általános iskolai tanulók száma kistérségi összesítésben mintegy 3,9 %-kal csökkent a korábbi tervezési időszakhoz viszonyítva, de csökkenés figyelhető meg a szakközépiskolai képzések esetében is. Nemzetiségi általános iskola a tervezési területen nincs. A munkaerőpiacon egyszerre van jelen a szakképzetlen és a túlképzett munkaerő, ugyanakkor a szükségesnél kevesebb az igényeknek megfelelő képzettségű munkavállaló. A munkaerő-piaci igényekhez képest magas a felsőfokú intézményekben tanulók száma, azonban a keresett ágazatokban kevés a térségben maradó fiatal. A kistérségben igényként merül fel a korszerű, főként gyakorlati képzésen alapuló piacképes szakmák képzése.

Ezért is fontos kiemelni az esélyegyenlőség biztosítását az oktatásban, melyet korábbi és jelenlegi stratégiánkban is kiemelkedően fontosnak tartunk. E célt elérni nem feltétlenül az integrált oktatás mindenáron való erőltetésében látjuk, hanem pl. a civil szféra helyzetbe hozása által, mely képes összehozni és az oktatási rendszerbe is átültetni az alternatív közösségeket. A gazdasági- és infrastrukturális lehetőségek fejlesztésével a térség népesség megtartó erejének javítását kívánjuk elérni. Az oktatási struktúra átalakítására természetesen nem lehet ráhatásunk, ugyanakkor jelentős potenciált látunk a civil szervezetek oktatást, szemléletformálást, közösségépítést célzó tevékenységének ösztönzésében.

Fontosabb problémák:

- Népeség fogyása, elöregedése
- Fiatal családok elvándorlása, főként a szakképzett munkavállalók tekintetében
- Roma lakosság integrációjának hiányosságai

Lehetőségek:

- Fiatalok letelepedését elősegítő programok, kezdeményezések megvalósítása.
- Potenciális foglalkoztatók, kiemelten a mikro vállalkozások támogatása
- Civil szervezetek erősítése, programjaik, céljaik megvalósításának segítése

Turizmus

A Jászság bár turisztikailag nem meghatározó térség, esetében kétféle utazási célról beszélhetünk:

Az egyik meghatározó ágazat a szabadidő turizmus, melyet a falusi magán szálláshelyek, a szállodák, és a kempingek magas vendégéjszaka számai-, valamint kisebb mértékben az üzleti turizmus, melyet a szállodákban, panziókban eltöltött vendégéjszaka számok, és átlagos tartózkodási idő igazol. (A kereskedelmi és falusi szálláshelyek férőhelyeinek számát a 9. és 10. sz. melléklet mutatja)

A térség főbb kínálati lehetőségei a következők:

- Jász-Nagykun-Szolnok megye kistérségei közül a Jászság műemlékekben a leggazdagabb. Ezek közül is kiemelkednek a római katolikus templomok a hozzá kapcsolódó egyéb szakrális építményekkel együtt, melyek szinte minden településen megtalálhatók. Például Jászapátiban található az Egri Főegyházmegye második legnagyobb temploma az egri bazilika után.
- A térség jelentős turisztikai vonzereje a termálvíz, melyre épülő fürdő a kistérségben az alábbi településeken található: Jászszentandrás, Jászárokszállás, Jászboldogháza, Jászberény. Jászapáti minősített gyógyvízzel rendelkezik, így az itteni fürdő – Jászberényhez hasonlóan – az Országos Egészségpénztár (OEP) által finanszírozott gyógyászati kezeléseket is biztosít az ide látogatók számára.
- A kistérségben hét településen foglalkoznak vendéglátók szállásadással. A fürdővel rendelkező városokon kívül a horgászturizmusba bekapcsolódott Jásztelek, Jászkisér és Jászdózsa. Fontos feladat a meglévő turisztikai szolgáltatók fejlesztési elképzeléseinek

támogatása.

- A kistérség életében kiemelkedő jelentőséggel bír a rendezvény-turizmus. Helyi, valamint kistérségi jelentőségűek a települések védőszentjeihez kötődő falunapok, a Jászladányon megrendezésre kerülő Hagymanap, Jászapátiban a Jászsági Randevú – című nagy múltú rendezvény, a Tavaszindító Gazdanapok, az Aratónap, a „Hagyományos szakmák, szakmai hagyományok” – rendezvények kiemelkedő jelentőséggel bírnak, továbbá Jászfényszarun a Tarlófesztivál. Országos és nemzetközi jelentőségű a Jászberényben megrendezésre kerülő Jászberényi Nyár - Vigadalmi Napok, a Csángó Fesztivál, Európai Kisebbségek Folklorfesztiválja, Népi Ételek főzőversenye, a Jász Expo, és a Nemzetközi Mézvásár. A kistérség vitathatatlanul legjelentősebb rendezvénye az évente más-más jász településen megrendezésre kerülő Jász Világtalálkozó.

Szélesebb térségi idegenforgalmi kínálat kialakítására nyújtanak lehetőséget az alábbi adottságok, lehetőségek:

- A térségen átfolyó Zagyva és Tarna folyók, valamint azok holtágai, illetve a halastavak meglétére alapozó kerékpáros- és horgászturizmus. Potenciált rejt magában a vadászturizmus, mely a működő vadásztársaságok szolgáltatásainak bővítésével, valamint kínálatuk térségen kívüli minél szélesebb körű megismertetésével lenne javítható.
- A térségen kívüli nagyobb vonzáscentrumokat elérő kerékpáros túraútvonalak létrehozása a Zagyva menti települések napirendjén szerepel, ahogyan a távlati tervek között a Zagyva bekapcsolása az Alföld vízi turizmusának útvonalaiba is.

Két figyelemreméltó kezdeményezés, amely a térséget érinti:

- Jászkun kapitányok nyomában: Jász-Nagykun-Szolnok megye gazdag jász és kun történelmi emlékanyagát, kulturális örökségét egyedülálló módon dolgozza fel az a tematikus túraútvonal, amelynek megvalósítására a megyei önkormányzat kezdeményezésére - a megyei múzeumi igazgatóság mellett - tíz település, valamint hetven turisztikai vállalkozás, civil szervezet fogott össze. A Jászságból Jászberényben található a túraútvonal állomásaként bemutató terem. (www.jaszunkapitanyoknyomaban.hu)
- Alföld szíve kedvezmény program: A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat által indított és fenntartott kezdeményezés, mely számos a megyében működő turisztikai szolgáltatót tömörít. A program keretében kedvezmények vehetők igénybe a térségbe látogató, és a programhoz csatlakozó turisták számára. (www.alfoldszive.hu)
- A meglévő fürdőturizmus összekapcsolása a kulturális- és gasztronómiai programkínálattal, valamint ökoturizmussal.
- A vidéki élet értékeinek interaktív bemutatása a falusi turizmus feltételrendszerének fejlesztésével szintén indokolt.
- A vallásturizmus napjainkban virágkorát éli. A kistérséget érinti a Mária út egyik ága, és e téren potenciális vonzerőt jelenthet a Jászapátiban 2014 óta megtekinthető Szent II. János Pál pápa ereklyéje. Az országosan is egyedülálló jánoshidai premontrei rendház felújítása a

terület- és településfejlesztési operatív program keretében jelen fejlesztési ciklusban jó eséllyel megvalósul, ami szintén integrálható desztináció a vallásturisztikai célpontok közé. E speciális turisztikai területen a kistérség tehát jelentős potenciállal, és kiaknázatlan lehetőségekkel bír.

A társadalom állapota

A civil közösségek leképezik a helyi közösségekben nagyon karakteres etnikai csoporttudatot és a jász eredet ápolását. Ahogy arról korábban már írtunk a kistérség kulturális értéktudata, hagyományőrzése (pl. Jászok Világtalálkozója, Jász Kapitányi cím, a Jász Múzeum tevékenysége) követendő szimbólumokká váltak. Fontos, hogy e szimbólumok mögötti tartalom is megéledjen. Erre már számos figyelemre méltó kezdeményezés található a Jászságban.

Hasonló jelentőséggel bírnak az épített környezet és a bennük működő társadalomformáló közösségek értékei, így pl. templomok, az utak melletti számos szobor (nepomuki szent János, határjelző keresztek), kálváriák, kápolnák. Az aktív humán örökség jelentősége ellenére a kistelepüléseken a művelődési szolgáltatások, lehetőségek száma elmarad a kívánalmaktól, bár a könyvtárral való ellátottság kielégítő. Figyelemre méltó a tájházak hálózata, amely az unikális országos rendszer részeként a Világörökség cím várományosa, és emellett élő kultúraalakító, valamint turisztikai szerepet is betölt. A Jászság hagyományai, önszerveződő képessége rendkívül erős, a megyében a legmeghatározóbb identitás-jellemzőkkel bír.

Jász és roma hagyományok élnek a térségben, színvonalasan működnek zenekarok, tánccsoportok, stb. A civil szervezetek és öntevékeny művészeti csoportok száma jelentős. A szervezésük, együttműködésük által létrejövő programok, rendezvények meghatározóak a települések kulturális életében. Talán a legfontosabb kiemelendő érték ebben a kategóriában a Jászság Népi Együttes, mely 2014-ben a Fölszállott a páva – című országos vetélkedő győztese volt. A kistérség lakosságának mindennapjaiban jelentős szerepet játszik a civil élet, kiemelkedően magas számú civil szervezet tevékenykedik a térségben. A települések jó részén működnek civil kerekasztalok, melyek arra engednek következtetni, hogy számos feladat ellátása terén összehangoltan épít egymásra a civil szféra, illetve számos feladat ellátása terén támaszkodnak az önkormányzatok a civil közösségekre.

Fontos feladatokat vállalnak fel a közéletben az érdekvédelmi-, az ifjúsággal-, sporttal-, esélyegyenlőséggel- és nyugdíjasokkal foglalkozó civil szervezetek, a különböző betegségekben szenvedők szerveződései (vakok és gyengén látók-, cukorbeteg-, mozgáskorlátozottak csoportjai), a településszépítő- és hagyományőrző egyesületek, valamint a települési biztonság növelése érdekében működtetett polgárőr- és önkéntes tűzoltó egyesületek.

Általában jellemző a klasszikus civil szervezeti forma, leginkább egyesületben működnek a térségben tevékenykedő szervezetek, de szép számmal találunk alapítványokat is közöttük. A különböző tevékenységcsoportokon belül jelentős eltéréseket tapasztalhatunk a mérlegfőösszegek, a gazdálkodási források volumene, illetve a szervezet létszáma tekintetében is. Vannak olyan országos szervezethez kapcsolódó helyi szerveződések is, akik munkája kiemelkedő jelentőséggel bír térségben (pl. nagycsaládosok, kamilliánusok, vöröskeresztesek).

A térségben szinte minden településen működik baráti egyesület és sportegyesületek (labdarúgó szakosztályok, szabadidő és hobbi szervezetek, a ma divatos karate, gimnasztikai, testépítő klubok), az ifjúsággal, kultúrával, oktatással foglalkozó alapítványok és egyesületek.

A horgászat és vadászat is őshonosnak számít a Jászságban. A környezet - és természetvédelmi, valamint a turisztikai szervezetek tevékenysége kitörési pontja lehet a terület ezirányú turisztikai fejlesztési elképzeléseinek.

Számottevő a hagyományőrző egyesületek munkássága, ismertsége. A népdalkörök, néptáncsoportok ifjúságra és az idősebb lakosságra való pozitív hatása is érződik, és az egyéb hagyományőrzők (pl. huszárok, lovas bandérium, kézművesek, íjászok, roma szerveződések) is sok helyen szervezetbe tömörülnek.

A települések egymással való együttműködése az elmúlt években tovább erősödött, melyben jelentős szerepet játszik a civil élet kapcsolódási rendszere. A stratégiánk megalkotása során is kiemelt figyelmet szentelünk e szféra jelentőségének, hiszen elérendő céljaink megvalósításában kulcsszerepet játszhat az aktív közösségi élet fenntartása, ösztönzése.

Fontosabb problémák:

- Civil szervezetek működési- és fejlesztési forráshiánya.
- Civil szervezetek a képzett és megfelelően motivált szakember gárdában sok esetben szegények
- Együttműködésüket viszonylagos információ hiányban végzik

Lehetőségek:

- Civil szervezetek megerősítése, általuk végzett tevékenységek támogatása
- Együttműködések erősítése
- Helyi programok, rendezvények, képzések civilek általi szervezésének elősegítése

A gazdaság helyzete

A tervezési terület erős gazdasági potenciállal rendelkezik, hatékony együttműködés valósul meg a 17 település között, illetve a statisztikai kistérség központjával, Jászberénnel is. A térségen belül a legtöbb vállalkozás az ipar és a kereskedelem szektorban tevékenykedik. A legnagyobb foglalkoztató az elektronika, feldolgozóipar, villamos energia-, gáz-, gőz-, vízellátás szektor. Az 500 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma a Jászságban hat. A tervezési területen öt településen foglalkoznak idegenforgalommal, a térség vendégéjszakáinak száma: 10.431, melynek közel fele külföldiek által eltöltött vendégéj.

Az elszegényedés és a munkanélküliség a gazdasági válság hatására súlyosbodott 2008-tól, azonban mára jelentősen javult a gazdaság élénkülésével párhuzamosan, így csökkenő probléma a tartós munkanélküliség jelenléte, melyet egyedül a közmunkaprogramok orvosolnak a térségben. Kihívást jelent a vállalkozások alacsony tőkeereje. Talpon maradásukhoz, fejlődésükhöz nagyban hozzájárulhatnak a pályázati források, infrastrukturális helyzetünk a közműellátottság tekintetében ugyanakkor kielégítő.

A kistérség Jászberény, Jászárokszállás, és Jászfényszaru mutatói nélkül főként a gazdasági-, de a társadalmi mutatói alapján is hátrányos helyzetűnek tekinthető. Fontos megemlítenünk a leghátrányosabb helyzetű (LHH) településeinket: Jászivány, Jászágó, Jászladány. A két településcsoport közötti különbségek nagyon jelentősek. Az akcióterület valamennyi településére jellemzőek az aktív nemzetközi kapcsolatok, főként testvér települések, testvér iskolák formájában. Jellemzően a kulturális és kisebb számban oktatási jellegű kapcsolatokról beszélünk, nem jellemző az élő gazdasági együttműködés nemzetközi szinten.

Kibontakozóban van Egyesületünk nemzetközi együttműködése egy lengyelországi LEADER Akciócsoporttal, melynek első állomása egy Jászapátiban rendezett nemzetközi szakmai konferencia volt 2015. augusztus 20-án. Az új fejlesztési ciklus indulásával az együttműködés kiteljesítését tervezzük.

A kisebb települések gazdasága alapvetően az agráriumra épül. A magángazdaságok jelentős része tőkeszegénységgel küszködik, szükség van a felzárkóztatásukra. A térség az elmúlt másfél évtizedben a megye meghatározó ipari térségévé fejlődött, főként a Felső-Jászságnak köszönhetően. A vállalkozások többsége a terciér szektorban, ezen belül a kereskedelem területén működik.

Az egészségügy és a szociális ellátórendszer helyzete

Az egészségügyi infrastruktúra helyzete elégséges, az ellátórendszer kiépített. Az egészségügyi hasznosítású épületek és azok felszerelése sok esetben felújításra és korszerűsítésre szorulnak. A térségben sok a beteg, valamint a megváltozott munkaképességű személyek száma is jelentős, magas a mozgáskorlátozottak, fogyatékosok száma. A lakosság általános egészségügyi állapota nem kielégítő, ezért indokoltak az egészségügy területén a preventív intézkedések, az egészséges életmódra nevelés. Ezen tevékenységeket/ lehetőségeket is érvényesíteni kívánjuk a jelenlegi stratégiánkban, számítva itt is a civil szervezetekre. Sok településen a védőnői hálózat, valamint a háziorvosi praxisok szakember ellátása évek óta megoldhatatlan probléma. A Jászberényben működő Szent Erzsébet Kórház hivatott a területi fekvő- és sürgősségi betegellátásra. Kistérségi szinten a szociális ellátórendszer kiépített, de további fejlesztésre szorul az elöregedő társadalmi struktúrából következően növekvő igények miatt.

Mezőgazdaság

A települések mindegyike hasonló földrajzi- és éghajlati adottságokkal, környezeti értékekkel bír. A térség éghajlata kontinentális, nagy és szeszélyes a hőmérséklet ingadozás, a napfényes órák száma éves ingadozásban 1900 –2100 óra között változik. A térségben a biodiverzitás változó, érződik a klímaváltozás hatása. A csapadék sok éves átlaga alig haladja meg a 490 mm –t, a csapadék évi átlaga 520 -550 mm, a vegetációs időszak átlaga 320 mm. Az uralkodó szélirány ÉNY-i. Az utóbbi években az éghajlati szélsőségek érzékelhetően fokozottabbá váltak. Az éghajlatváltozás jelenségei a magas hőmérséklet, valamint a csapadékosabb és a szárazabb ciklusok szélsőségeiben, azok különösen negatív hatásaiban (belvízi elöntések, árvízi jelenségek) mutatkoznak meg. Súlyos gondokat és anyagi károkat jelent a talajok elvizesedése, nehéz művelhetősége, a gyomosodás és a termés minőségének romlása. A kiélezett időjárási jelenségek gazdaságtalanná teszik a hagyományos növénytermesztési gazdálkodást, ezáltal kultúra és szemléletváltásra van szükség: tájgazdálkodás (extenzív állattartás, rét-legelőgazdálkodás bevezetése, erdőgazdálkodás, és a biogazdálkodás bizonyos formáinak előtérbe helyezése.)

A kistérség jelentős része rét, legelő. A növénytermesztésre alkalmas területek többségének aranykorona értéke magas. A növénytermesztésben, a térségben hagyományos fajták – búza, árpa, napraforgó, és a repce – a meghatározóak. A fogyasztási szokásokhoz igazodóan törekvés látszik, elsősorban kisebb gazdaságok, vállalkozások esetében a zöldségtermesztés erősítésére, ennek gépigénye is alacsonyabb, a magasabb élők munkája igény mellett.

A tervezési területen az állattenyésztésben elsősorban a szarvasmarha tartás dominál, jelentős a tejtermelő kapacitás, melyre a térségben több tejüzem is alapoz. Ezenkívül a juh- és a sertésállomány a meghatározó, szerepe egyre inkább nő. 2014. október 10-én átadásra került Jászládányon egy korszerűsített állattartó telep. A fejlesztés bővítette a szarvasmarha és sertés telep kapacitását, valamint fejlesztette a létesítmények épületeit és technológiáját.

Újszerű kezdeményezések már vannak a volt mezőgazdasági majorok felújítására, újrahasznosítására, illetve a helyi termékek (zöldség, gyümölcs, hús, tej, tojás) helyi hasznosítására a helyi önellátás kialakítását elősegítve (Hangya Szövetkezet megalakulása Jászapátiban – 2012).

Összegzés

Egyesületünk célja a Fejlesztési Stratégia térségi szintű végrehajtása, valamint a stratégián túlmutató közösség- és hálózatépítő együttműködések kialakítása.

Ez magában foglalja a kistérségen belüli, és azon túlmutató kommunikáció és tapasztalatcsere szükségességét, közös projektek generálását, partnerségek kialakítását. Az akciócsoport területén korábban a LEADER+, illetve a LEADER programok keretén belül is működött többszintű partnerség, melyek nagyban hozzájárultak a térség szereplőinek együttműködéséhez, a jelenlegi LEADER programok megvalósításához. Az Egyesület 58 tagja felismerte a partnerségben rejlő lehetőségeket, a vidékfejlesztés prioritásait a LEADER program sikerre vitelében. A „LEADER-ben” való gondolkodás, és együttműködés nem az elvárt előnyök megszerzéséről szól, hanem közös gondolkodásról, összefogásról, közös tervező munkáról, együttműködésben történő végrehajtásról.

A HFS tervezési időszakában, a személyes egyeztetések alkalmával azt tapasztaltuk, hogy az alulról jövő kezdeményezések, igények, célok a leginkább releváns információkat jelentik a stratégia alkotás folyamatában. Nincs autentikusabb forrás, mint az itt élő, itt boldogulni szándékozó szereplők őszinte, kendőzetlen véleménye. Erősíteni szükséges a helyi kezdeményezőkézséget (képzések, találkozók), melyek növelik a „beszólás” lehetőségét a helyi ügyekbe, fejlesztésekbe. Meggyőződésünk továbbá, hogy a kölcsönös bizalomra, és elkötelezettségre épülő helyi partnerség az eredményességhez vezető út egyik alapköve.

A HFS stratégiai iránya, a forrás nagyságát figyelembe véve nem segítheti konkrétan és direkt módon a munkanélküliség csökkentését és a munkahelyek számának növelését. Sokkal inkább a már működő kisvállalkozások életképes fejlesztéseit, beruházásait hivatott kiemelten kezelni. Ezáltal alkalmassá és képessé téve őket hosszú távon árbevételük, piaci részesedésük növelésére, így teremtve potenciális munkahelyeket a kistérségben. Azt a réteget kívánjuk előtérbe helyezni, akiknél az egyéb pályázati források elérhetetlenek és relatíve kis összköltségű támogatással (maximális keret tükrében) is sikerülhet egy-egy adott cél elérése.

Támogatni kívánjuk stratégiánkkal a turisztikai beruházásokat. Elsősorban a legnagyobb szükséglet szenvedő infrastrukturális fejlesztéseket (utak, járdák építése, felújítása), hiszen ahol az alapok

hiányoznak, ott nem lehet mire építkezni. Szeretnénk elsősorban a meglévő turisztikai szolgáltatók további fejlesztéseit segíteni, természetesen nem elzárkózva új ötletek megvalósításától sem. Kistérségünkben gazdag hagyományai vannak a paraszti gazdálkodásnak, a tradicionális kézműipari-, kisipari mesterségeknek (pl. kenyérsütés, hagyományos falusi disznótor-húsfeldolgozás, házi aszalványok készítése, méhészet, fafaragás, kovácsolás, nemezelés, csuhé-, szalma-, vesszőfonás, kézi hímzés, fonás, halászmesterségek, gyógynövények feldolgozása). Ezek integrálása a kistérség turisztikai szereplőinek szolgáltatási palettájába – figyelemmel az aktuális ágazati trendekre és igényekre – különösen indokolt.

A térségben az országos átlagot felülmúlóan aktív rendezvényturizmus lehetőségeinek kiszélesítése, annak fejlesztése stratégiánkban kiemelten kezelt. Elengedhetetlen a meglévő számos, kulturális-, gasztronómiai-, hagyományőrző-, stb. fesztivál eredményes összehangolása, az önkormányzatok elvitathatatlan szerepén túl, a civil szféra ösztönzése e területen.

A gasztronómiai különlegességeink figyelembevételével, és a manapság oly divatos vidéki élet előnyeit szem előtt tartva a helyi termékek piaca jutását ösztönző elképzelések megvalósítását is szeretnénk ezen fejlesztési ciklusban támogatni.

A Jászság hagyományosan erős civil szervezeti rendszerét szintén fel kell karolnunk. E szegmens szereplői szerteágazó társadalmi kapcsolatrendszerrel, alulról jövő kezdeményezéseik mentén nem egy sikeres példával lehetnek segítségére a kistérségnek. A civil szférára támaszkodva szeretnénk a vidéki életben egykor oly természetes „összetartozás-érzés” közösségformáló, és közösség megtartó élményeit visszahozni. Aki tartozik valahová, legyen az család, közösség, szülőföld, már nehezebben kel útra.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete 2007-2013 időszakra vonatkozó **fejlesztési forrása** összesen 4 454 486 Euró, vagyis nagyjából 1,4 milliárd Ft volt az alábbi bontásban:

UMVP III. TENGELY	3 410 163 Euró (kb. 900 millió Ft)
UMVP IV. TENGELY	1 833 780 Euró (kb. 495 millió Ft)

A fejlesztési forráskeret segítségével az időszak **általánosan megfogalmazott célja**, hogy a kistérség a ciklus végére elmondhassa magáról, tagjai korszerű, versenyképes és integrálódó mezőgazdasággal, innovatív és strukturálisan kiegyensúlyozott ipari szerkezettel, sokoldalúan képzett, haladó társadalmi integrációval, valamennyi szektort magába foglaló, erős kapcsolati hálóval rendelkező, együttműködő térségi társadalommal, jászsági és közösségi identitástudattal rendelkeznek. A közösségek közötti gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatok hatására erősödik a versenyképesség, javul az életminőség, a térség fejlettebbé, ismertebbé válik. Az általános cél mellett 2008-ban az alábbi **konkrét célokat** fogalmazta meg az Egyesület:

- vállalkozásfejlesztés
- minőségi termékek előállításának ösztönzése
- a térség népességmegtartó erejének növelése a helyi munkalehetőségek bővítésével, a megfelelő gazdasági intézkedések bevezetésével

- a romák, a nyugdíj előtt állók, és a fiatal anyák problémájának enyhítése a civileknek és a kisvállalkozásoknak tervezett programokkal
- képzések, szakmai ismeret bővítése, humán erőforrás fejlesztése
- partnerség, együttműködés ösztönzése
- helyi életminőség javítása, örökségvédelem
- környezeti, természeti erőforrások védelme
- a térségre jellemző turizmus fejlesztése.

A 2008. évi LEADER tervezés egyik elsődleges célja volt a lehető legnagyobb mértékű forráskihelyezés a lehető legtöbb szereplő számára. A korábbi tervezés során is meghatározó volt a gazdaságfejlesztés szerepe. Az első tervezési szakasz lezárása után szembesültünk a világméretű gazdasági válság helyi hatásaival. A gazdasági recesszió hatása viszonylag hamar begyűrűzött az Európai Unió területére is, s hazánkat sem kímélte. A kezdeti termelési nehézségek sok helyen oly mértékben fölerősödtek, hogy a profit drasztikus zuhanásának megállítása érdekében a vállalatok kénytelenek voltak leépíteni munkaerejük egy részét. Az elbocsátások a Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete tervezési területét a már meglévő jelentős munkanélküliség miatt még súlyosabban érintették. Ezért különösen fontosnak tartottuk az új munkahelyek, munkalehetőségek megteremtését vagy olyan jellegű képzések elindítását, amelyek megkönnyítik a térségben való elhelyezkedést. Az eredeti stratégia 2011-ben és 2013-ban is **felülvizsgálatra** került. Az átdolgozás utáni célkitűzésünk, hogy a Jászság területén rámutassunk a térségben rejlő társadalmi-, gazdasági-, kulturális potenciálra. A helyi aktivitás fokozása érdekében megvalósuljon a „Közösen a Jász vidékért” program integrálása a hétköznapi életbe.

Az alap Stratégia konkrét céljai kiegészültek az alábbi elemekkel:

- tevékenységek fejlesztése a helyi adottságokra építve, minőségi termékek előállításának ösztönzése
- esélyegyenlőség javítása
- energetikai célú fejlesztések
- belvíz elleni védekezések támogatása

A térségben több együttműködő kezdeményezés és program valósult meg sikerrel a **2007-2013-as időszakban**, melyek tapasztalataira és elért eredményeire építeni lehet:

Kiemelendők azok azokat a rendezvények, együttműködések, amelyek célja a partnerek **tapasztalatainak**, jó szokásainak egymással való **megosztás**. Ezzel a céllal Egyesületünk a tavalyi év folyamán két nemzetközi rendezvényt is lebonyolított. Júliusban, a térségben aktív szerepet játszó Jászföld Hagyományőrző Egyesülettel való együttműködés során egy átfogó, több területet érintő fórum,- és rendezvénysorozat valósult meg „VÁNDORBOT-CSERE” fantáziacímmel, amelynek programjai kiterjedtek a határon túli (erdélyi) magyar közösségekkel való együttműködésre, a kulturális és vidékfejlesztési területeket is érintő tapasztalatcserére. A két napos szakmai fórum keretén belül érintettük a helyi térség és a határon túli magyarok településeinek vidékfejlesztésével kapcsolatos aktuális problémákat. Az augusztusban lebonyolított fórum előadásai a határon túli közösségekkel való együttműködésre, a kulturális- és vidékfejlesztési területeket is érintő tapasztalatcserére, valamint a mezőgazdasági foglalkoztatás megtartását elősegítő fejlődési lehetőségekre fókuszáltak. Az ilyen típusú programok keretében fontos kapcsolatok alakulhatnak ki

és már végigjárt gyakorlatok szakmai tapasztalatait tudják egymással megosztani az együttműködők, szélesítve egymás látókörét.

Az elmúlt hét éves időszakban megvalósult III. és IV. tengelyes pályázatok a fent felsorolt célok megvalósítását segítették.

Az egyesület három alkalommal hirdethetett pályázati felhívást az **UMVP IV. tengely** keretén belül, a rendelkezésre álló csaknem 500 millió Ft-os térségi keretösszeg lehívására. A meghirdetett, körönként 10 db célterületre a már jóváhagyott projekt javaslatok alapján részletesen kidolgozott és kötelező mellékletekkel ellátott támogatási kérelmeket lehetett beadni. Az első körös felhívásban 29 db; a második körös felhívásban 70 db; a harmadik körös felhívásban 97 db nyertes kérelmet hirdetett ki Egyesületünk. Az utolsó kiírásban újdonságot jelentett, hogy a városi ranggal rendelkező települések a 10. intézkedésen belül pályázhattak játszóterek kialakítására és fejlesztésére. A Köz- és településbiztonság fejlesztési területre az önkormányzatok is nyújthattak be pályázatot. A helyi megújuló-energia ágazat fejlesztése, energiatakarékos rendszerek kialakítása, valamint a turisztikai tevékenységek ösztönzése intézkedések esetében csak a vállalkozói szektor volt jogosult pályázatot benyújtani. Ezen túlmenően a hagyományőrző programok és a jász identitás motiválása – rendezvények keretein belül önkormányzatok, valamint non-profit szervezetek voltak jogosultak pályázni. Újdonságot jelentett ebben a körben az egyszerűsített pályázás is, amely alapján a szabályos, a kritériumoknak megfelelő kérelmek pontozás nélkül a beérkezés sorrendjében a forrás erejéig támogatásra kerültek.

Az **UMVP III. tengely** kiírásának első körében összesen 29 db kérelem érkezett a Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete munkaszervezetéhez. Ebből 15 kérelem tartozott a nyertes pályázatok közé. A fejlesztések többsége nem hátrányos helyzetű területeken történt, csupán négy pályázat érintett hátrányos helyzetű területet. A második körben meghirdetett III. tengelyes jogcímekre 10 db nyertes kérelem érkezett be, melyeket a delegálási szerződés alapján a HACs kezelt. A harmadik körben a 48 beadott kérelemből 32 nyertes pályázatot hirdettünk. 2014 áprilisában 290 313 € került átcsoportosításra a Turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcímre. Az utolsó, ötödik körös felhívásra 10 db támogatási kérelem érkezett be, melyből 6 db kérelem került támogatásra. A turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcímre a fejlesztési forrás összesen 132 804 504 Ft volt, melyből lekötésre került 59 766 169 Ft, a maradvány 73 038 335 Ft.

A nyertes pályázatok igazolják Stratégiánk sikerességét, azonban érdemes megemlíteni, hogy a pályázati rendszer nehézkes gyakorlata miatt az előző időszakban többször is maradt meg pályázati forrásunk, ebből következően álláspontunk szerint kifejezetten indokolt a pályázati rendszer egyszerűsítése. Tapasztalataink szerint a pályázatok bonyolult adminisztrációs rendszere miatt a pályázói kedv csökkent. Sajnos több alkalommal tapasztaltuk, hogy a beérkezett pályázatokból hiányzik az innovatív gondolkodás, a ténylegesen újszerű megoldások megjelenése.

A LEADER intézkedések esetén a fejlesztési forrás 45%-os arányának betartása fontos szempont volt, ezért elsődleges célt jelentett a vállalkozásfejlesztési programok preferálása, támogatása és erre vonatkozóan a megfelelő mértékű **forrás allokáció**. Ezért az elmúlt időszak nagy nyertesei a vállalkozói szféra képviselői voltak. A vállalkozásfejlesztés mellett a falufejlesztés és a vidéki örökség megőrzése jogcím kedvezményezettjei, valamint a LEADER egyes célterületeiben a civil- és a közsféra szereplői is megtalálhatták számításaikat. Itt aktív részvételt mutattak az önkormányzatok,

az egyesületek és az egyházak is. A pályázatok területi megoszlását tekintve a kistérség minden településén volt jóváhagyott nyertes pályázat. A számadatokat megfigyelve azonban elmondható, hogy a nagyobb lélekszámú és aktívabb települések esetében (Jászapáti, Jászárokszállás, Jászfényszaru, Jászsalsószentgyörgy, Jánoshida, Jászszentandrás, Jászdózsa, Alattyán) több volt a megvalósult pályázat, ily módon ők több forráshoz is jutottak.

Fontos szempont volt az előző időszakban számunkra, hogy mindenki **egyenlő eséllyel** induljon, minden település és minden szféra tudjon részesülni a fejlesztési forrásokból. Ezt az irányvonalat szeretnénk követni a jövőre vonatkozóan is. Ezért a feltételeket és a kiírásokat e szempontnak megfelelően szándékozunk megfogalmazni, a pályázati lehetőségek meghirdetésénél pedig a teljes nyilvánosságra fogunk törekedni.

A 2007 – 2013-as időszakban közel 260 db nyertes pályázatot hirdettünk, amelynek támogatási összege több mint 6 millió euró volt.

2007 -2013 – as időszak kiosztott támogatásai:

ÚMVP III. tengely:	3 386 731€
Falumegújítás és fejlesztés:	1 281 946€
Mikro vállalkozások létrehozása és fejlesztése:	970 046€
Turisztikai tevékenység ösztönzése:	739 702€
Vidéki örökség megőrzése:	395 037€
ÚMVP IV. tengely (Leader):	2 781 521 €

Az Irányító Hatóság 2015.08.11-én megküldött aktuális táblázata szerint a támogatási döntéssel lekötött forrás: III. tengelyre: 975 016 730 Ft, IV. tengelyre: 798 324 891 Ft, azaz összesen: 1 773 341 621 Ft.

	Támogatási döntéssel lekötött kötelezettségvállalás	Teljesülési arány (Kifizetési kérelmekben jóváhagyott támogatási összegek alapján)
III. tengely	975 016 730 Ft	88,83%
IV. Tengely (Leader)	798 324 891 Ft	85, 2 %

A turisztika jogcímnek köszönhetően a kistérség szálláshelyekkel gazdagodott, illetve már működő szálláshelyeken történtek fejlesztések, szolgáltatásbővítések. Falumegújítás keretében közterek, parkok, faluházak, templomok, ravatalozó és néhány játszótér került megépítésre, felújításra. A vidéki örökség megőrzése jogcím szintén templomok és emlékházak felújításához járult hozzá. A mikrovállalkozások létrehozása jogcím a vállalkozások eszközbeszerzését segítette leginkább. A IV. tengelyes pályázatoknak köszönhetően turisztikai fejlesztések, nonprofit szervezetek eszközbeszerzései, energiatakarékos rendszerek kialakításai, raktár és telephelybővítések, helyi termékek előállításai valósultak meg.

A 2007-2013-as időszakra vonatkozó HVS megvalósítását, a számadatokat és a fejlesztéseket figyelembe véve eredményesnek értékeljük. A térség a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat az Irányító Hatóság által biztosított többletforrásokkal együtt hatékonyan használta fel. A projektek hozzájárultak céljaink eléréséhez.

A pályázókkal való **kapcsolattartás és visszacsatolás** hozzásegített bennünket a programunk megvalósulásának reális értékeléséhez. Már említésre került, hogy a pályázati rendszer felépítése nem egyszerű és arra is volt példa, hogy a pályázó a szükséges információkhoz való gyors hozzájutás folyamatában akadályba ütközött. Fő feladatunknak tekintjük az ilyen esetekben való segítségnyújtást. A pályázat benyújtása és megvalósítása során felmerült változtatási, módosítási igények megfelelő kezelése érdekében az ügyfelek igénybe vették a munkaszervezet tanácsait, javaslatait, előzetesen konzultáltak a szabályos megvalósíthatóság érdekében. Ezen felül a kifizetési kérelmek benyújtását megelőzően is sokan felkeresték Egyesületünket azért, hogy a benyújtásra kerülő kifizetési kérelmek megfeleljenek az előírásoknak, minél kevesebb és egyszerűbb lehessen a hiánypótlási eljárás. A fejlesztések megvalósítási és fenntartási időszaka során több projektnél is aktív kapcsolat volt a HACS és az ügyfél között. Több alkalommal vettünk részt rendezvényeken és tartottunk tájékoztató fórumokat az aktuális pályázatokról. Ezt a vonalat a jövőben is szeretnénk folytatni és törekszünk arra, hogy az ügyfelek bizalommal forduljanak az Egyesület munkatársaihoz felmerülő kérdéseikkel.

A 2014 -2020-as időszakra meghatározott megközelítőleg 500 000 000 Ft-os fejlesztési forrásunk az előző időszak forrásához viszonyítva meglehetősen csekély. Ezt figyelembe véve Egyesületünk nem tud olyan nagyléptékű eredményeket és célkitűzéseket megfogalmazni, mint korábban. A jövőre vonatkozó átfogó céljaink: a helyi gazdaságépítés, szolgáltatásfejlesztés; a helyi társadalom együttműködésének elősegítése és a közösségépítés, melyeket az új fejlesztési ciklus aktuális kihívásainak megfelelően, a stratégiánkat kiegészíteni képes programok hatékony összehangolása, és illesztése tehet sikereink kulcsává. Ezek a célok hozzájárulnak a térségben élők életminőségének javulásához. A helyi adottságokra és hagyományokra épülő fejlesztésekkel a térségbe látogatók száma növekszik, így erősödik a térség belső integrációs szintje. A helyi termékekre vonatkozó fejlesztések a térség gazdasági fejlődését irányozzák elő. A fejlesztések a meglévő munkahelyek megtartását eredményezhetik, a helyi munkaerő alkalmazása hozzájárul a térség népességmegtartó erejének növeléséhez és lassítja a fiatalok elvándorlási folyamatát. A térség fejlődésének feltétele a helyi szereplők megszólítása, aktivizálása, figyelmük ráirányítása a térség élhetőbbé tételének lehetőségeire, mely közös ügyünk. Bízunk abban, hogy közös gondolkodással és térségi szintű **együttműködéssel** elérjük a Helyi Fejlesztési Stratégiánkban kitűzött céljainkat.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

1. Külső koherencia, kiegészítő jelleg:

Amint arra már kitértünk stratégiánkban egységnyi fejlesztési forrás hatékony elköltésével annak hatását többszörösére lehet emelni. Mit értünk ezalatt? A Vidékfejlesztési Program, az Operatív Programok, valamint a civil szervezetek számára elérhető pályázati források hatékony összehangolásával a térségben meglévő fejlesztési igények hatékonyabban elégíthetők ki, mintha egy-egy célterületet – tekintet nélkül más fejlesztési lehetőségekre – önmagukban kívánunk megfinanszírozni, forrás allokálni.

Az igényfelmérések, probléma feltárások során részletesen feltérképeztük azokat a finanszírozása réseket, illetve kiegészítő tevékenységeket, amelyek stratégiánkba illesztésével egy konkrét célkitűzés megvalósításának hatékonyságát nagyban képesek vagyunk növelni, javítani.

A külső koherencia, illeszkedés szempontjából segítségünkre voltak a járási székhelyek Helyi Esélyegyenlőségi Programjai, az Integrált Településfejlesztési Stratégiák, illetve a Megyei Önkormányzat Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz készített nyilvános előkészítő anyagai.

2. A HFS tartalmát befolyásoló fejlesztési prioritások / beavatkozási területek / jelentős projektek

A prioritások között megemlítenek néhány, a térség települései által a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében benyújtani szándékozott projektjét a teljesség igénye nélkül, tekintettel azok relevanciájára a HFS kapcsán:

Zagyva menti program:

A Jászság 7 települését érintő (Jászfényszaru, Jászfelsőszentgyörgy, Jászerény, Jásztelek, Alattyán, Jánoshida, Jászsalsószentgyörgy), a Megyében további települések (Zagyvarékas, Szászberek) bevonásával megvalósítani szándékozott komplex turisztikai nagyprojekt.

Megvalósulása keretében erdei iskola, horgász- és evező turizmus, ökoturisztikai fejlesztések, valamint kerékpárút építése a kerékpárutas turisztikai célok kiszolgálása érdekében.

Alattyán: Megújuló energiaforrások hasznosítása, egészségügyi alapellátás-, szociális- és gyermekintézmények fejlesztése.

Jánoshida: A régóta üresen és elhanyagoltan álló, egyedülálló építészeti- és történelmi jelentőségű premontrei rendház felújítása és funkcióval történő ellátása. Szociális alapszolgáltatások és gyermekintézmény fejlesztése.

Jászsalsószentgyörgy: Megújuló energiaforrások hasznosítása, szociális alapszolgáltatások- és gyermekintézmények fejlesztése, kerékpárút építése.

Jászapáti: Turisztikai célú fejlesztések keretében régi kúriák épületeinek felújítása, turisztikai célú hasznosítása. Ipari park alapinfrastruktúrájának fejlesztése, megújuló energiaforrások hasznosítása, komplex telep program, szociális célú város rehabilitációs fejlesztés, szociális alapszolgáltatások, belvízvédelmi fejlesztések. Kerékpárút építése Jánoshida, valamint Jászfákóhalma településekkel konzorciumban.

Jászdózsza: Jászvári Régészeti Skanzen megépítése, létrehozása. Kiemelt jelentőségű turisztikai fejlesztés. Egészségügyi alapellátás keretében orvosi rendelő építése.

Jászivány: Skanzen létrehozása Jásziványon, energetikai célú fejlesztés, piac fejlesztése Jászszentandrással konzorciumban.

Jászkisér: Belvízvédelmi beruházás, helyi szintű komplex programok végrehajtása, helyi gazdaságfejlesztés, gyermekintézmény fejlesztése, valamint ökoturisztikai- és közlekedési fejlesztések.

Jászladány: Kerékpárút építése, gyermekintézmények-, szociális alapszolgáltatások fejlesztése, megújuló energia hasznosítási célú beruházás.

Jászszentandrás: Településközpont fejlesztése parkoló építéssel, megújuló energia hasznosítását célzó fejlesztések.

Jászágó: Megújuló energia hasznosítását célzó-, valamint épületenergetikai fejlesztés.

Jászárokszállás: Gyermekintézmény fejlesztése, kerékpárút építése, ipari park fejlesztés, energiahatékonyság, megújuló energiahasznosítási célú fejlesztések.

Jászberény: Gyermekintézmények fejlesztése, kerékpárút építése, megújuló energia hasznosítására irányuló fejlesztés, szociális alapszolgáltatások-, turisztikai célú fejlesztések. Egészségügyi alapellátás-, valamint ipari park fejlesztése.

Jászboldogháza: Komplex energetikai célú fejlesztés.

Jászfelsőszentgyörgy: Belvízi védekezést elősegítő-, szociális- és egészségügyi alapellátást célzó fejlesztések.

Jászfényszaru: Belvízi védekezést elősegítő-, gazdasági szektor igényeit kiszolgáló közlekedési fejlesztés, ipari park, iparterület fejlesztése.

Jászfákóhalma: Energiahatékonyság, megújuló energia hasznosítására irányuló fejlesztések, piac fejlesztése Jásztelekkel konzorciumban.

Jásztelek: Energiahatékonyság, megújuló energia hasznosítására irányuló fejlesztések, gyermekintézmény-, egészségügyi alapellátás fejlesztése.

Pusztamonostor: Gyermekintézmények fejlesztése, energiahatékonyság, megújuló energia hasznosítására irányuló fejlesztések.

Fentiekből kitűnik, hogy a települések közötti együttműködés több esetben is tetten érhető konzorciumok formájában megvalósítandó projektek kapcsán. (Kerékpárút építése Jászapáti – Jászfákóhalma – Jánoshida által alkotott konzorciumban, Helyi piacok fejlesztésére irányuló törekvések Jászivány – Jászszentandrás által alkotott konzorciumban, illetve Jászfákóhalma – Jásztelek vonatkozásában.)

A leggyakoribb fejlesztési irányok az előregedés, elszegényedés, a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek ellátására irányuló törekvések, így pl. szociális- és egészségügyi alapellátás fejlesztése, valamint gyermekintézmények fejlesztése.

Jelentős számú a helyi piacok infrastrukturális fejlesztésére irányuló projekt, melyekhez stratégiánk mentén a helyi termékek piacra jutásának támogatása által kívánunk kiegészítő jelleggel hozzájárulni.

A települések a kor kihívásainak eleget téve, valamint felismerve azt a ténytet, hogy az energetikai beruházások megtérülése a költségvetésükben is jelentős forrásokat képes hosszútávon felszabadítani, szinte kivétel nélkül aspirálnak ilyen célú megyei fejlesztési források elnyerésére.

Az önállóan végrehajtandó turisztikai fejlesztések száma aránylag kevés, ugyanakkor a több települést is érintő Zagyva menti projekt átütő jelentőségű lehet a térség turisztikai vonzereje szempontjából.

3. A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások.

A terület- és településfejlesztési operatív program keretében megvalósuló Jász-Nagykun-Szolnok Megyei integrált területi program (53,78 milliárd Ft) 1.1.1. intézkedésében rendelkezésre álló keret jelentős része érkezik e fejlesztési ciklusban a Jászságba. A szinte kizárólag meglévő ipari kultúrával rendelkező települések által lehívni szándékozott fejlesztési keret döntő hányada prosperáló ipari parkok alapinfrastruktúrájának fejlesztését hivatott elősegíteni.

Emellett számos a térségben működő ipari vállalkozás rövidtávú fejlesztési céljait kívánja megvalósítani a Gazdaságfejlesztési- és Innovációs Operatív Program által kínált támogatások felhasználásával. Ezek túlnyomórészt kutatásfejlesztésre és kapacitásbővítésre fordítható források.

Fontos e ponton szólni a megyei fejlesztési keret egyik alfejezetéről az ún. foglalkoztatási paktumról. A paktum keretében allokált források felhasználása a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés döntése értelmében a megyei foglalkoztatásban leginkább érdekelt Kereskedelmi és Iparkamara Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezete, valamint a megyei Munkaügyi Központ bevonásával célirányos szakmai képzések, a munkaerő piaci elhelyezkedést segítő tréningek megvalósulásával fog megtörténni.

4.4 SWOT

Erősségek és gyengeségek = BELSŐ TÉNYEZŐK: Belső tényezők (SW) vonatkozási területe: a tervezési terület és szűkebb térsége.

Lehetőségek és veszélyek = KÜLSŐ TÉNYEZŐK: Külső tényezők (OT) vonatkozási területe – minden, ami a tervezési területen és annak szűkebben vett térségén kívül van, egészen akár a globális szintig.

Erősségek	Gyengeségek
1. Térszerkezeti adottságok szerint	
<ul style="list-style-type: none"> • a települések különböző pontjain rekreációs (horgászat) célra hasznosítható tavak találhatóak • táji örökség: kunhalmok • a területnek Natura 2000 érintettsége is van • jellemző az egyedi tájértékek sokszínűsége • tanyavilág emlékei • <i>fésűs jász beépítésű kisvárosias lakóterület</i> – intenzívebb, de túlzásfolttságot nem eredményező hasznosítás a jellemző • az agrármúlt miatt nincsenek tipikus belterületi ipari barnamezős területek • a térség gazdag országos műemléki védelem alatt álló épületekben • védett népi építészeti együttesek jelenléte • több település körül fennmaradtak tanyás kistérségek • számos régészeti lelőhely 	<ul style="list-style-type: none"> • a talaj minősége közepesnek mondható • szárazság (öntözőcsatornák hiánya) • számos üresen álló lakóépület van a településeken • megjelentek a korábban intézményi használtban lévő, ma üresen álló épületek • külterületen sok az elhagyatott vagy alulhasznosított major és mezőgazdasági üzemi terület, tanya • jelentős értéket képviselő épületek kihasználatlanul vagy alulhasznosítottként állnak • bizonyos központi funkciók megszűntek, vagy kivonultak a települési központokból • árvíz és belvízveszélynek kitett térség • sok az elbontásra váró, a településképet romboló, elhagyatott, rendezetlen tulajdonviszonyokkal bíró ingatlan
2. Környezeti adottságok szerint	
<ul style="list-style-type: none"> • a települések szerkezetéből kialakult főterek/közparkok a mai napig megmaradtak, amelyek értékes elemei a zöldfelületi rendszernek • a térség jelentős termálkinccsel rendelkezik • intézmények többsége rendelkezik energiatanúsítvánnyal 	<ul style="list-style-type: none"> • a közparkok csak részben alkalmasak közösségi funkció betöltésére • a településközpontok lakóterületei sűrű beépítettségük, emiatt zöldfelületekben esetenként szegényesek • zöldterületi, zöldfelületi szempontból kihasználatlanok a lakóterületek közé

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> már léteznek napelemes megoldásra jó példák 	<p>ékelődött bányagödrökben kialakult tavak</p> <ul style="list-style-type: none"> nincs az energiagazdálkodásra specializált szervezet Kevés a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas épület, ingatlan (pl.: napelem elhelyezése esetében kevés az adott helyrajzi számon elfogyasztott villamos energia, nem terhelhető statikai állapota miatt a tető, nem déli fekvésű a tető, stb.)
3. Kulturális erőforrások (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) szerint	
<ul style="list-style-type: none"> a jáász gyökerek és a hagyományőrzés jelentős közösség összetartó erőt jelentenek – több program is a jáász hagyományokra épül az önkormányzatok számos közösségformáló kezdeményezéssel bírnak, amiben a helyi civilek aktív szerepet vállalnak a térségben jelen lévő civil szervezetek a fejlesztésekhez kapcsolódó projektek aktív résztvevői és szerepvállalói az egyes rendezvények jelentős számú látogatót vonzanak 	<ul style="list-style-type: none"> a cigány közösség gyenge összetartó erővel bír – alacsony a hozzáadott értéke a helyi társadalom közösségi szintű működéséhez esetenként nehéz a kulturális igény feltámasztása a lakosságban a valódi értéket hordozó alkotások iránt a települések mindennapi gondjai közt gyakran hátrасorolttá válnak a kulturális jellegű kiadásokra fordítható források
4. Társadalom állapota szerint	
<ul style="list-style-type: none"> az alacsony végzettségűek jelentős aránya potenciális munkaerőforrást jelent a folyamatban lévő beruházások munkaerőigényének kielégítésére CSOK, családok támogatása, a Kormányzat különféle ösztönzőkkel támogatja a gyermekvállalást önkormányzati, vállalkozói kezdeményezések a munkaerő helyben tartására (pl.: Szatmári lakópark, Jáász-Plasztik Kft. lakóparkja) 	<ul style="list-style-type: none"> a települések népessége előregedő, a megújuló képesség romlik . A helyben maradó fiatalok anyagi és mentális okok miatt „bezárkóznak”- csökkenő közösségi, társadalmi aktivitás. alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya – növekedésük üteme elmarad a megyei és országos értékektől. Gyengül a középosztály, amely a társadalmi felemelkedés generálója lehetne. A humán értelmiség jelentős része nagyobb településről jár ki, nem igazán gazdagítja a helyi közösségeket.

Erősségek	Gyengeségek
	<ul style="list-style-type: none"> • az átlagjövedelmek rendkívül alacsonyak megyei és járásközponti összehasonlításban is • európai, illetve országos tendencia a népességcsökkenés és elöregedés
5. Gazdasági helyzet szerint	
<ul style="list-style-type: none"> • a működő vállalkozások nagyság szerinti megoszlása a legegyszerűsebb a járásközpontok között, relatív magas a KKV-méretű működő vállalkozások aránya, • az ipari parkokban aktuálisan jelentős munkahelyteremtő beruházások történnek • jelentős külföldi vendégforgalmat bonyolító gyógy-, illetve termálfürdő található a kistérségben, OEP kezelések is elérhetőek • az elmúlt időszakban a települések közötti úthálózat sokat fejlődött (31., 32. sz. főút, bekötőutak) 	<ul style="list-style-type: none"> • A települések úthálózata rossz (belterületi utak és járdák kifejezetten) • tőkeszegény mikro- és kisvállalkozások • gyenge a helyi vásárlóerő – a kiskereskedelmi fejlesztésekre ez negatívan hat. A kereskedelmi ágazatot a multinacionális cégek uralják, a profit nem a helyi gazdaságban, illetve magánszférában kerül felhasználásra. • a települések nem képesek kihasználni a vendégforgalom által potenciálisan generált egyéb szolgáltatások iránti keresletet • a termálfürdők ugyan regionális vonatkozásban vonzerőt jelentenek, de kihasználtságuk és így a nyereségtermelő képességük az elmúlt években csökkent • a helyi vállalkozások nem találnak megfelelő számban és minőségben, kellően motivált szakmunkásokat és technikusokat – a kínált bérek nem versenyképesek a térség multinacionális cégeinél jellemző bérszinttel

Lehetőségek	Veszélyek
1. Térszerkezeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> természeti és táji értékek, tanyavilág működésének bemutatása, népszerűsítése országosan egyre vonzóbb turisztikai célpontot jelent zöldfelületi rendszer fejlesztésekre lehetőséget jelent külterületen is az utak, mezsgyék, vízfolyások mentén – évszázados hagyományok felelevenítése, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás segítése kiaknázatlan lehetőségek a vallási turizmus területén 	<ul style="list-style-type: none"> eltűnőben a hagyományos vidéki élet szépségeit őrző tárgyi-, kulturális-, és közösségi értékeink, féltő, hogy néhány évtized múlva nem lesz mit megmenteni
2. Környezeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> A megújuló energiahordozók pozíciója Európa és világszerte is erősödik – az Unóban jelentős priorítás és így kiemelkedően magas keretösszeg jut (ERFA) a kapcsolódó energiahatékonyságot segítő fejlesztésekre általános térségtervezési iránymutatás a kompakt, több központú klímatudatos városfejlesztési célok előnyben részesítése zöldenergia programok hasznosítása, működik, bár fejleszthető A védett értékek megújítása funkcióval történő megtöltéssel (gazdasági szolgáltatás, turisztikai vonzerő) külső forrásból A LEADER típusú források alkalmasak a kisebb beavatkozások következetes végrehajtására, a nagyobb programok alkalmas kiegészítői lehetnek. 	<ul style="list-style-type: none"> a globális felmelegedés káros hatásai (átlaghőmérséklet emelkedése, elnyúló csapadékos- és száraz időszakok váltakozása, szikesedő talajok, növény- és állatfajok eltűnése) tetten érhető a térségben
3. Kulturális erőforrások (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek)	
<ul style="list-style-type: none"> az alulról építkező helyi kezdeményezések Európa szerte felértékelődnek, az önkormányzatok nagyban támaszkodnak a helyi közösségek aktív szerepvállalására helyi termékek piacra jutásának elősegítése 	<ul style="list-style-type: none"> a különféle globális médiumokon érkező kulturális hatások elvonják a fiatalok figyelmét a helyi értékekről lakossági önszerveződés csökkenése, hiánya; érdektelenség, inaktivitás

révén önfenntartó vállalkozások jöhetnek létre	fokozódása
4. Társadalmi állapot szerinti	
<ul style="list-style-type: none"> • Számos önkormányzat ismeri föl a fiatalok helyben tartásának alapvető jelentőségét 	<ul style="list-style-type: none"> • európai, illetve országos tendencia a népességcsökkenés és elöregedés • a csökkenő országos népességen belül a magasabb mobilitású és kedvezőbb társadalmi helyzetű csoportok általában kielégítő életlehetőségeket keresnek • szakképzett munkaerő hiánya és a fiatalok elvándorlása
5. Gazdasági helyzet szerinti	
<ul style="list-style-type: none"> • Az agrárium továbbra is az egyik fontos bevételi forrás (országos szint) • ipari parkok széleskörű kiépítése, bővítése a térségben • növekszik az érdeklődés a hazai vidéki turisztikai desztinációk iránt, országosan egyre több sikeres vállalkozás épül erre az adottságra 	<ul style="list-style-type: none"> • azon települések és térségek versenyképessége alakul kedvezően, amelyekben jelentős arányt érnek el a magasabb hozzáadott értéket termelő, hálózatban működő helyi /térségi KKV-k terén • A megye gazdag termál- és gyógyvizekben (20 termálvizes strandfürdő, ebből 14 minősített gyógyvíz), így a konkurencia rendkívül erős.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A stratégiaalkotás kezdeti fázisában történt igény- és problémafeltárás eredményeképpen világosan látható a térség helyzetértékelését illetően, hogy mi az ami van, és mi az, aminek lennie kellene. A fejlesztési szükségletek pontos definiálása érdekében előbb szükséges meghatározni a problémákat, melyben segítségünkre van a korábbi fejezetek közül a helyzetfeltárás, valamint a SWOT elemzés.

Főbb problémák:

- A települések elöregedő lakossága, a fiatalok elvándorlása.
- Alulképzett potenciális munkavállalói réteg.
- A térség szereplői közötti együttműködés nem kielégítő.
- A gazdasági célú fejlesztések kapcsán finanszírozási rések találhatók, számos mikro vállalkozás eszik a támogatási lehetőségektől, így meglévő versenyképességi korlátaik tovább súlyosbodnak.

- A helyi termékek piacra jutása sok esetben nehézkes, így más termelői piacokon kerül értékesítésre az itt előállított, egyébként kiváló minőségű termékek jelentős része.
- A térségben ugyan jelentős számú turisztikai szolgáltató, és desztináció található, ám az összehangolt munka hiánya, valamint az infrastrukturális háttér fejletlensége.
- A települések túlnyomó többségében leromlott az alapinfrastruktúra, így sem a gazdaságfejlesztés, sem a turizmus, sem a közösségépítés területén nincsenek meg a megfelelő alapok.

Fentiek alapján Stratégiánkban az alábbi fejlesztési szükségletek azonosíthatóak világosan:

- Foglalkoztatási lehetőségeket célzó fejlesztések (képzések, szemléletformáló előadások) támogatása, támaszkodva a civil szervezetek sok esetben hiánypótló tevékenységére.
- Ösztönözni, elősegíteni, és támogatni a térségi szereplők együttműködéseit tevékenységük, egymást erősítő szerepvállalásaik hatékonyságának javítása érdekében, elsősorban a civil szervezetek vonatkozásában.
- Vállalkozások számára szükséges olyan finanszírozási lehetőségek megteremtése, ahol a máshol üzemméret, vagy specifikus fejlesztési cél miatt nem finanszírozható projektek támogathatóak lesznek. Ezáltal a térség foglalkoztatási mutatói középtávon javíthatóvá válnak.
- Meg kell teremteni a településeken a minden további fejlesztés alapjául szolgáló – máshonnan nem finanszírozható – infrastrukturális fejlesztések finansziális hátterét.
- Az identitástudat, a kötődés erősítése érdekében nem hagyható figyelmen kívül a térség kulturális életét meghatározó gasztronómiai-, hagyományőrző-, kulturális-, és közösségépítő kezdeményezések (rendezvények, kiadványok) dotálása.
- A környezettudatos életszemlélet kialakítása, formálása érdekében kiemelten kezelendő az egyes projektek esetében (főként infrastrukturális fejlesztések kapcsán) a megújuló energiaforrások alkalmazására való törekvés, ösztönzés.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A helyi esélyegyenlőségi program térségi kapcsolódásaiért felelős szerveződés korábban a Jászsági Többcélú Társulás volt, amely 2013. június 30. napján a jogszabályi előírásoknak megfelelően megszűnt. Ezt követően hangsúlyosabb szerepet kapott a Jászság településeit összefogó Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekintjük, amely áthatja valamennyi tevékenységünket. Az önkormányzatokkal együttműködve céltudatosan szem előtt tartjuk a hátrányos helyzetű célcsoportok felzárkóztatását, egyenlő esélyekhez való hozzásegítését az ezt megelőző-, valamint a jelen fejlesztési ciklusban.

Az esélyegyenlőség biztosítása alapjául szolgálnak a települések által jogszabályi rendelkezés mentén kötelezően elkészített Helyi Esélyegyenlőségi Programok. A programok innovatív, és igazoltan hatékony intézkedéseit adaptálni, illetve kiegészíteni szándékozunk egyéb intézkedésekkel a Stratégiánkban.

Fontos megemlíteni, hogy az esélyegyenlőség, felzárkóztatás megteremtése érdekében számos előremutató kezdeményezés valósult meg korábban is a térségben, döntően a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében. Például a TÁMOP-5.3.6/11-1-2012-0043 – azonosítószámú, „Komplex-telep program Jászapátiban” – című projekt, melynek átfogó célja Jászapáti város szegregált lakóközösségében, mély szegénységben élő, hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatásának és integrációjának elősegítése. A program sikeres lebonyolításában több szervezet is segítségére volt a kedvezményezettnek, azaz a Jászapáti Városi Önkormányzatnak. A projekt összköltsége: 149.980.946,- Ft. A Jászságban további két település (Jászberény, Jászfényszaru) bonyolított le hasonló TÁMOP kedvezményezett programsorozatot, amelyek nagyban segítették a szegregátumok mély szegénységben élő családjaik életminőségének javítását, foglalkoztathatóságuk növelését, és a velük foglalkozó szervezetek együttműködésének színtereit igyekeztek feltárni.

A fenti példákat elsősorban azért citáltuk ide, mert kifejezetten hiánypótló kezdeményezésnek érezzük a programokba bevont civil szervezetek (Pl. Kamillianus Közösség) koordinációs, együttműködéseket indukáló, a társadalmi szerepvállalást erősíteni kész tevékenységét. A programok jelentősége messze túlmutat az egyszerű képzéseken, felzárkóztató programokon, hiszen a szemléletformálás leginkább a program lezárultát követő utóélet során tapasztalt munkaerő piaci elhelyezkedések, a munka világához való hozzáállás pozitív változásában testesült meg.

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenységek elképzeléseink szerint széles körűek lehetnek:

- kulturális vagy szórakoztató programok szervezése a hátrányos helyzetű célcsoportok számára (játssza, szórakozva szemléletet formálni, tanulni)
- gyermektáborok szervezése,
- kommunikációs színterek bővítése, tájékoztatási rendszer kiépítése az információkhoz való egyenlő esélyű hozzáférési lehetőségek megteremtése érdekében,
- képzési- és felzárkóztató programok szervezése (a célcsoport megfelelő készségeinek fejlesztése),
- munkaerő-piaci érvényesülés elősegítése akár projekt generálás, akár célzott támogatások által,

A segélyezési rendszer, illetve a közmunkaprogramok átalakulásával megítélésünk szerint sokat javult a munkavállalási kedv a célcsoportok körében, ám ahogy a Swot analízisből is kitűnik az alacsony iskolázottság, a munkaerő mobilitási szándékának hiánya nehezen leküzdhető hátrányokat jelent. Évtizedek, generációk kell, hogy elteljenek, felcseperedjenek mire átütő eredményt realizálhatunk e téren. Addig is, a jelenleg zajló szemléletformáló folyamathoz a stratégiánk mentén igyekszünk mi is hozzájárulni. Szeretnénk leszögezni, hogy a rendelkezésünkre álló fejlesztési források célirányos felhasználásával nem a célcsoportok mindenáron való dotálását kívánjuk elérni, hanem olyan fejlesztési elképzelések, olyan programok megvalósulását elősegíteni, melyek esélyt, lehetőséget adnak a közösségek felzárkóztatására. A hangsúly az esély, a lehetőség szavakon van, minden más –

szükségszerűen – az egyének eltökéltségén, kitartásán, azon a szándékon múlik, hogy önmaguk, a saját elhatározásukból is akarjanak változtatni sorsukon.

Kézenfekvő, hogy az egyes csoportok problémái hasonlóak (pl.: foglalkoztatási nehézségek, kisgyermekes anyák, mélyszegénységben élők, fogyatékkal élők), míg mások egymásból következnek (pl.: mélyszegénység – gyermekszegénység – veszélyeztetett gyermekek számának növekedése). A feladatokkal önállóan sem a problémákkal küzdők, sem a helyi önkormányzatok nem fognak tudni megbirkózni. Ehhez mindenféleképp szükség van a civil társadalom és a gazdasági élet szereplőinek megszólítására, érzékenyítésére, szerepvállalási készségére.

A hátrányos helyzetben élő szereplők helyzetbe hozására, egyenlő esélyeik megteremtésére már a tervezési időszakban is kifejezetten törekedtünk (fórum és workshop formájában a teljes körű tájékoztatás igyekeztünk elérni), továbbá a Helyi Fejlesztési Stratégiánk megvalósítása során is kiemelten kezeljük az intézkedéseknél ezen szereplők jelenlétét. A majd kiírásra kerülő intézkedések vonatkozásában többletponttal tervezzük ösztönözni a hátrányos helyzetű munkavállalót / munkavállalókat foglalkoztatókat.

Egyesületünk az esélyegyenlőség érvényesítését nem csak jogszabályok által meghatározott kötelezettségének tartja, hanem a térség hosszú távú érdekének is, hiszen a kistelepülések lakóinak egymásra utaltsága okán létérdekük a szereplők egyenlő esélyű boldogulására való feltétlen törekvés.

Legfőképpen szem előtt tartva és összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, valamint a térség járási székhelyei, Jászberény és Jászapáti Helyi Esélyegyenlőségi Programjaiban rögzítettekkel, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében szükséges feladatokkal.

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesületében részvevő települések Önkormányzatai jórészt a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programok – foglalkoztatási paktum elnevezésű intézkedéseinek megvalósításában, valamint a már fent említett Komplex Programok folytatását szolgáló TOP 5.2.1 Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok – című felhívásban érdekeltek. Az EFOP pályázatok keretében megnyíló ifjúsági programok támogatása is több térségi civil szervezet pályázati szándéka között szerepel, melynek kapcsán önálló programokkal kívánnak hozzájárulni a térség célközösségeinek életminőségét javító kezdeményezések sikeréhez.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

„A Földet nem apáinktól örököltük, hanem *unokáinktól kaptuk kölcsön*” – tartja a mondás, mely a híres környezetvédelmi aktivista, David Browertől származik. Bolygónk véges erőforrásainak túlzott ütemű felhasználása, az elődök és általunk hátrahagyott ökológiai lábnyom által a közelmúltban egyre gyorsuló ütemben tapasztalt globális felmelegedés, szélsőséges időjárási megnyilvánulások a környezeti fenntarthatóság szempontjait – tőlünk függetlenül – az alapvetően figyelembe veendő alapelvek közé sorolják. Ekként nem maradhat a stratégiaalkotás folyamatában sem figyelmen kívül. Szükséges továbbá a fenntarthatóság megalapozásához a környezeti állapotok felmérése, a kialakult

helyzet értékelése a problémák azonosítása érdekében jellegük, súlyosságuk, megoldási lehetőségeik objektív megítélésére.

Az alábbi irányvonalak mentén kívánjuk hatékonyan megvalósítani a térségben a környezeti fenntarthatóságot:

- Tarna és Zagyva ártéri környezetében lévő növény és állatvilág megőrzése
- Térségre jellemző épített-, környezeti-, és táji értékek megőrzése, érték alapú megújítása az utókor számára
- Szemléletformáló előadások és kirándulások szervezése a gyermekek és felnőttek számára a környezetvédelemmel kapcsolatosan
- Turisztikai központok, arborétumok, erdei tanösvények létrehozása
- Megújuló energiaforrások hasznosításának támogatása környezeti-, térségi-, és költségtakarékossági szempontok figyelembe vételével
- Szelektív hulladékgyűjtés kapcsán szemléletformáló előadások, együttműködések támogatása
- Környezetszennyezés megelőzését szolgáló rendezvények szervezése
- Mezőgazdasági termelők, őstermelők és gazdák ösztönzése a mezőgazdasági melléktermékek (pl. kukoricaszár, szalma) összegyűjtésére és hasznosítására (pl: fűtés, bioenergia).

A majdan megvalósuló projektek kapcsán Egyesületünk nemhogy ösztönzően, de a véglegesen kialakítandó pályázati keretek között kifejezetten indikatív, és esetenként kötelező módon kívánja a környezeti fenntarthatóság elveinek megfelelően létrejövő beruházásokat és programokat támogatni.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A térségi igényfelmérések és ötletgyűjtés során azt tapasztaltuk, hogy a Jászság gazdasági életének szereplői nehezen találnak az Operatív Programok között olyat, amely a nem induló, ugyanakkor a mikro vállalkozások között is – üzemméret szempontjából – különösen kicsinek számító cégek, egyéni vállalkozások életét hivatottak megkönnyíteni, illetve fejlesztési elképzeléseik megvalósítását alátámasztani. Van tehát egy finanszírozási rés, amely káros hatását a Leader források célzott elköltésével hatékonyan lehetne enyhíteni, és olyan – a piacon egyébként életképes – vállalkozások elgondolásait támogatni, amelyek rendre alulmaradnak az operatív programok kiírásaiban meghatározott foglalkoztatási-, árbevétel limitekkel szemben. Mindazonáltal e vállalkozások jelentősége elvitathatatlan a térségben. Arra is oda kell figyeljünk a majdani kiírások megalkotása során, hogy ezen egyébként különösen tőkeszegény gazdasági egységek elő tudják-e finanszírozni az esetlegesen részükre ítélt támogatásokat?

Egy másik potenciális rés a támogatási rendszerben a támogatható tevékenységek körén kívül maradás. Az operatív programok (főként GINOP) a feldolgozóipar, a kutatásfejlesztés jelentőségét helyezi mindenek elé. Ez természetesen így helyes, hiszen az utolsó uniós fejlesztési ciklus forrásait

úgy célszerű kihelyezni, hogy azok a majdani uniós fejlesztési források nélküli időszak gazdasági potenciálját stabilan és eredményesen tudják megalapozni. Emellett a Leader források célirányos elköltése során figyelemmel kell lennünk arra is, hogy az Operatív Programokból az imént leírtak mentén kimaradó vállalkozói réteg a térség fejlesztési lehetőségeihez konstruktívan és előremutatóan legyen képes hozzájárulni. Meg kell teremtenünk annak lehetőségét, hogy az ő elképzeléseik megvalósulásához hozzájárulhasson fejlesztési stratégiánk.

A turisztikai szolgáltatókkal folytatott egyeztetések egyik fő tanulsága, hogy a térségben meglévő turisztikai potenciált egymást erősítve sokkal hatékonyabban tudnánk kiaknázni. Döntő jelentőségű lesz tehát az egyes ágazatok (fürdőüzemeltetők, szálláshelyadók, fesztivál szervezők, a szabadidő aktív eltöltésére szakosodott turisztikai szolgáltatók) érdekeinek és kínálatának összehangolása, szolgáltatási csomagba rendezése.

Úgy látjuk továbbá, hogy nem az új szolgáltatók megjelenése az indokolt sem a nagyobb (fürdőüzemeltető) szolgáltatók, sem a kis vidéki szálláshelyek üzemeltetői között, hanem a meglévők versenyképességének javítása nemcsak térségi, de országos szinten is. Ezalatt mindenekelőtt azt értjük, hogy például egy, a vidéki élet szépségeit, hagyományait interaktív módon bemutatni hivatott fejlesztési elképzelés sokkal inkább a priorizált projektek közé sorolt lesz a pályázat során, mint egy egyszerű szálláshely, amely az „ott alváson” kívül semmiféle többlet szolgáltatást nem nyújt. A pályázat egyik elsődleges szempontja az kell legyen, hogy a szálláshely adók ismerjék föl annak jelentőségét, hogy a térségbe látogató turisták – összhangban a világban megfigyelhető falusi turizmus tendenciáival – az aktív kikapcsolódás lehetőségét keresik egyre inkább. A korábbi évtizedek szabadidő eltöltési szokásai alapjaiban változtak meg. Egyre dominánsabb az aktív kikapcsolódás, a helyi értékek (kulturális-, épített örökség, gasztronómia, népszokások) megismerésére, kipróbálására, elsajátítására való igény, melyet vagy képes egy térség kiszolgálni, vagy menthetetlenül lemarad más térségek turisztikai desztinációival szemben.

Az infrastrukturális jellegű projektek megvalósítása, kivitelezése kapcsán szeretnénk pozícionálni, helyzetbe hozni a helyi vállalkozásokat. Ennek jelentőségét mindenképp előtt abban látjuk, hogy a helyi vállalkozások helyi munkaerőt foglalkoztatnak, helyben fizetnek iparűzési adót, illetve – nem utolsósorban – a náluk e beruházások kapcsán megképződő profit felhasználása is helyben fog megtörténni, egyfajta multiplikátor hatásként további ágazatok piaci szereplőinek gazdasági lehetőségeit bővítve.

A térségre dedikált fejlesztési forráskeret allokációja során elsődlegesen ezen irányelvek érvényre juttatásának elősegítése vezérelte a tervezői munkacsoportot.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

Küldetésünk egy gazdaságilag prosperáló, fenntartható fejlődési pályán mozgó, az itt élő közösségek, egyének számára vonzó, a szülőföldön boldogulás lehetőségét kínáló, identitására, és értékeire egyaránt büszke közösséget alkotó kistérség megteremtése.

7.2 A stratégia célhierarchiája

A stratégia alkotás korai fázisában feltárt hiányosságok, problémák és igények felmérését követően a célhierarchia felállítása a feladatunk, az alábbiak szerint:

Jövőkép

Küldetésünk egy gazdaságilag prosperáló, fenntartható fejlődési pályán mozgó, az itt élő közösségek, egyének számára vonzó, a szülőföldön boldogulás lehetőségét kínáló, identitására, és értékeire egyaránt büszke közösséget alkotó kistérség megteremtése.

Átfogó cél(ok)	
1.	A vidék megtartó erejének megőrzése, fokozása, közösség építés, közösség formálás.
2.	Gazdasági szférát ösztönző, kisléptékű infrastrukturális fejlesztések támogatása.
3.	A kistérség turisztikai potenciáljának hatékony és innovatív fejlesztése.

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Új munkahelyek teremtése	Foglalkoztatottak száma nő	10 fő
2.	Civil szféra együttműködéseinek javítása	Szerződéses formában létrejövő együttműködések száma nő	100 db
3.	Turisztikai kapacitás, és szolgáltatási színvonal fejlesztése	Látogatói szám, Vendégéjszaka szám nő	+ 5 %
4.	Termelékenység, produktivitás, kapacitáskorlátok, gazdálkodási volumen javítása	Éves nettó árbevétel nő	+ 10 %

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ¹			
		1.	2.	3.	4.
1.	Mikro és kisvállalkozások versenyképességének fokozása	x			x
2.	Turisztikai szolgáltatások és kínálat fejlesztése			x	x
3.	Helyi termékek piacra jutásának támogatása				x
4.	Épített- és kulturális örökség megőrzése			x	
5.	Civil szervezetek működésének és céljaik elérésének támogatása		x		

A választott célok szöveges indoklása:

A fent leírt 3 átfogó cél világosan következik a projekt gyűjtés időszakában tapasztalt igényekből, továbbá fontos megemlíteni, hogy a stratégiát készítőik egytől egyig a térség lakói, ismerik és a mindennapi életvitelük során tapasztalják is a Jászság lehetőségeit, hiányosságait, így a célok meghatározásánál valóban a térséget érintő problémák hatékony, és átfogó megoldásai kerülhettek be programunkba.

Specifikus célok meghatározásának indoklása:

1. **Új munkahelyek teremtése:** A Vidékfejlesztési Programban a LEADER intézkedésre vonatkozó kötelező célkitűzés, indoklást ebből következően nem igényel.
2. **Civil szféra szereplői közötti együttműködések javítása:** Amint arról korábban szóltunk a civil élet virágzik a Jászságban, azonban a szegmens egyes szereplői közötti információcsere-, az összehangolt, egymást segítő és kiegészítő feladatellátás, valamint a hatékonyságot nagyban javító együttműködések nem kielégítőek.
4. **Turisztikai kapacitás és szolgáltatási színvonal fejlesztése:** A Jászság – különösképpen jelentős természeti-, vagy épített – turisztikai desztinációval nem rendelkezik. Meglévő, ám szegényes erőforrásaira támaszkodva kell tehát megalapoznia turisztikai attraktivitásának lehetséges elemeit. Ennek elsődleges eleme a rendelkezésre álló infrastrukturális- és szolgáltatási elemek színvonalának, összehangoltságának javítása.
5. **Termelékenység, produktivitás, kapacitás-korlátok, gazdálkodási volumen javítása:** A kor gazdasági, gazdálkodási kihívásainak megfelelni igyekvés tetten érhető törekvése a térségnek, és hangsúlyos eleme stratégiai céljainknak is. A vállalkozói szféra termelési-, szolgáltatási hatékonysága létérdek a térség fenntartható fejlődése szempontjából.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

1. **Az intézkedés megnevezése:** Mikro- és kisvállalkozások versenyképességének fokozása
2. **Specifikus cél:** Új munkahelyek teremtése (1); Termelékenység, produktivitás, kapacitás-korlátok, gazdálkodási volumen javítása (4)
3. **Indoklás, alátámasztás:** A Jászsági mikro- és kisvállalkozások jelentős hányada kívül reked volumenkorlátok, tőkehiány, foglalkoztatási vállalások teljesíthetatlensége miatt a Gazdaságfejlesztési- és egyéb operatív programok kiírásaiból. Pályázati lehetőségek híján ugyanakkor számos egyébként innovatív, életképes fejlesztés megvalósulása hiúsul meg, holott a térség gazdasági életében hiánypótló szerepet is betölthetnének e projektek. Döntően ezen fejlesztési elképzelések finanszírozásában meglévő űrt szeretnénk ezen intézkedés keretében kezelni.
4. **A támogatható tevékenység területek meghatározása:** Mikro- és kisvállalkozások eszközbeszerzéseinek, infrastrukturális fejlesztéseinek, a hozzá kapcsolódó marketing- és reklámtevékenységeinek támogatása, kötelezően vállalt foglalkoztatás, és megújuló energiaforrások alkalmazásával.

5. **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:**

A támogatotti kör és a támogatandó fejlesztések más VP intézkedésből, vagy más OP-ből nem finanszírozhatóak.

6. **A jogosultak köre:** őstermelők, egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozás, szociális szövetkezetek

7. **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:**

Működő, legalább 2 lezárt üzleti évvel rendelkező gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók pályázhatnak. Fontos, hogy a megvalósítandó fejlesztést üzleti terv keretében mutassák be a pályázók.

8. **Tervezett forrás:**

a. *az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 100 000 000 Ft*

b. *a támogatás aránya:*

őstermelők, egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozás (60%)
szociális szövetkezetek (100%)

c. *a projektméret korlátai: 2 000 000 Ft – 8 000 000 Ft*

d. *a támogatás módját: A végleges HFS-ben kidolgozandó*

9. **A megvalósítás tervezett időintervalluma:** 2016. II. félév – 2020. II. félév

10. **Kimeneti indikátorok:**

a. *A támogatott projektek száma (db): max.: 50 db*

b. *A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:*

mikro- és kisvállalkozás: 8 db

egyéni vállalkozás: 8 db

őstermelő: 8 db

szociális szövetkezet: 1 db

1. Az intézkedés megnevezése: Turisztikai szolgáltatások és kínálat fejlesztése

2. **Specifikus cél:** Turisztikai kapacitás, és szolgáltatási színvonal fejlesztése (3); Termelékenység, produktivitás, kapacitás-korlátok, gazdálkodási volumen javítása (4)

3. **Indoklás, alátámasztás:** A Jászság turisztikai szempontból nemzetközi, vagy országos attrakcióval nem bír. Mindezek ellenére a turisztikai ágazatban részint a termálkincsre, részint az épített- és természeti értékekre, illetve a kulturális-, gasztronómiai-, vallási turizmusra alapozva jelentős lehetőségek rejlenek, melyek kibontakoztatására foglalmaztuk meg ezen intézkedési specifikációt.

4. **A támogatható tevékenység területek meghatározása:** Elsősorban a meglévő turisztikai szolgáltatók (fürdő, szálloda, magán szálláshely, turisztikai célú kulturális-, hagyományőrző-, gasztronómiai-, identitástudatot erősítő rendezvények) infrastruktúrális és szolgáltatási színvonal, illetve szolgáltatási kínálatot érintő fejlesztési elképzeléseinek támogatása. Infrastrukturális, építési beruházások esetén kötelező megújuló energiaforrásra alapozó fejlesztési tartalommal bíró projektek lesznek támogathatóak.

5. **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:** A támogatotti kör és a támogatandó fejlesztések más VP intézkedésből, vagy más OP-ből nem finanszírozhatóak.

6. **A jogosultak köre:** Egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozások, önkormányzatok, egyházi jogi személy

7. **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:** A turisztikai piacon már meglévő szolgáltatók, rendezvények minőségi, szolgáltatási színvonalbeli javulását igyekszünk elsősorban támogatni, kisebb mértékben új szolgáltatók, új rendezvények megjelenését.
8. **Tervezett forrás:**
- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 168 000 000 Ft*
 - a támogatás aránya:*
Egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozások (60%),
Önkormányzatok, civil szervezetek, egyházi jogi személy (100%)
 - a projektméret korlátai:*
Rendezvények (falunapok, fesztiválok): maximum 2 000 000 Ft/esemény
Építés: minimum: 2 000 000 – maximum 10 000 000 Ft
 - a támogatás módját: A végleges HFS-ben kidolgozandó*
9. **A megvalósítás tervezett időintervalluma:** Az intézkedés megvalósításának becsült kezdete és vége, féléves pontossággal. 2016.II. félév – 2020. II. félév
10. **Kimeneti indikátorok:**
- A támogatott projektek száma (db): max.: 84 db*
 - A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:*
Egyéni vállalkozások: 18 db
Mikro- és kisvállalkozások: 15 db
Önkormányzatok: 17 db
Civil szervezet: 18 db
Egyházi jogi személy: 2 db

1. Az intézkedés megnevezése: Helyi termékek piacra jutásának támogatása

2. **Specifikus cél:** Termelékenység, produktivitás, kapacitás-korlátok, gazdálkodási volumen javítása (4)
3. **Indoklás, alátámasztás:** A szántóföldtől az asztalig. A helyben megtermelt javakat helyben célszerű piacra vinni, eljuttatni a vásárlóhoz, hiszen az utaztatás csak felesleges ráakódó költségeket, és logisztikai erőforrásokat igényel. A kistérség képes a saját fogyasztására alkalmas javak megtermelésére, és kellő mértékű fizetőképes kereslet is adott.
4. **A támogatható tevékenység területek meghatározása:** A helyben megtermelt termékek piacra juttatásával összefüggésben felmerült elsősorban infrastrukturális, marketing- és reklámköltségek, eszközbeszerzést célzó fejlesztések támogathatók.
5. **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:** A támogatotti kör és a támogatandó fejlesztések más VP intézkedésből, vagy más OP-ből nem finanszírozhatóak.
6. **A jogosultak köre:** őstermelők, egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozás, szociális szövetkezetek, önkormányzatok, civil szervezetek
7. **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:** Csak helyben megtermelt, előállított termékek részesülhetnek támogatásban.
8. **Tervezett forrás:**
- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 25 000 000 Ft*
 - a támogatás aránya:*
Őstermelők, egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozás (60%),
Szociális szövetkezetek, önkormányzatok (100%)
 - a projektméret korlátait; 1 000 000 - 5 000 000 Ft*
 - a támogatás módját: A végleges HFS-ben kidolgozandó*

9. **A megvalósítás tervezett időintervalluma:** 2016. II. félév – 2020. II. félév

10. **Kimeneti indikátorok:**

- a. *A támogatott projektek száma (db): max.: 25 db*
- b. *A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:*
 - Óstermelők: 4 db
 - Egyéni vállalkozók: 4 db
 - Mikro- és kisvállalkozások: 2 db
 - Szociális szervezetek: 2 db
 - Önkormányzatok: 4 db
 - Civil szervezetek: 4 db

1. Az intézkedés megnevezése: Épített- és kulturális örökség megőrzése

2. **Specifikus cél:** Turisztikai kapacitás, és szolgáltatási színvonal fejlesztése (3)

3. **Indoklás, alátámasztás:** Az épített- és a kulturális örökségünk egyaránt közösség építő erővel bírnak. Utóbbi különösen, előbbi pedig az okból, hogy az élhető környezet megteremtése szempontjából alapvető jelentőséggel bír. Nem élhetünk romok között! Csak ott lehet színvonalas élet, ahol a környezet színvonalán is meglátszik a törekvés a szebb, a jobb, a magasabb minőségi kategóriát képviselő életkörülmények megteremtésére.

4. **A támogatható tevékenység területek meghatározása:** A vidék élhetősége, turisztikai potenciáljának fejlesztése szempontjából meghatározó az épített környezet tájjellegű-, megjelenésében és – anyagfelhasználását, valamint a munka elvégzését tekintve – minőségében is a környezethez, az építészeti hagyományokhoz harmonikusan illeszkedő épület felújítások megvalósítása. Ezen túlmenően, a Jászság kulturális örökségét ápoló kiadványok, rendezvények, bemutatók színvonalas, közösségépítő, a vidék turisztikai vonzerejét és megtartó képességét előtérbe helyező jellege preferált.

5. **Kiegészítő jelle, lehatárolás:**

A támogatotti kör és a támogatandó fejlesztések más VP intézkedésből, vagy más OP-ből nem finanszírozhatóak.

6. **A jogosultak köre:**

Egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozások, önkormányzatok, egyházi jogi személyek, civil szervezetek

7. **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:** A megvalósuló és támogatásra érdemes projekteknek meg kell felelniük a közösség építésre vonatkozó térségfejlesztési törekvéseknek, az értéket hordozó, hagyománytisztelően alapuló szemléletmód követelményeinek legyen az infrastrukturális-, vagy nem materializált fejlesztési elképzelés.

8. **Tervezett forrás:**

- a. *az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás:* 152 000 000 Ft
- b. *a támogatás aránya:*
 - Egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozások (60%),*
 - önkormányzatok, egyházi jogi személy, civil szervezetek (100%)*
- c. *a projektméret korlátai: minimum: 2 000 000 - 10 000 000 Ft*
- d. *a támogatás módját: A végleges HFS-ben kidolgozandó*

9. **A megvalósítás tervezett időintervalluma:**

2016. II. félév – 2020. II. félév

10. **Kimeneti indikátorok:**

- a. *A támogatott projektek száma (db) max.: 76 db*
- b. *A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:*

Egyéni vállalkozások: 10 db
Mikro- és kisvállalkozások: 10 db
Önkormányzatok: 15 db
Egyházi jogi személy: 2 db
Civil szervezetek: 15 db

1. Az intézkedés megnevezése: Civil szervezetek eszközbeszerzésének és működésének támogatása

- 2. **Specifikus cél:** Civil szféra együttműködéseinek javítása (2)
- 3. **Indoklás, alátámasztás:** Amint arról korábban részletesen szóltunk, a Jászság hagyományosan erős, összetartó és aktív civil közösségi életet tudhat magánéne. E civil szervezetek túlnyomó többsége már bizonyította fennállása óta létjogosultságát, hiánypótló szerepét működési területén. Az itt élők, az önkormányzatok ismerik, támaszkodnak e közösségek munkájára, sok esetben a kötelező feladatellátások terén is. Fontos tehát, hogy a civil szférában tevékenykedő szervezetek megfelelő infrastrukturális hátterét, céljaik eléréséhez szükséges támogatottságát a fejlesztési források allokálása során figyelembe vegyünk.
- 4. **A támogatható tevékenység területek meghatározása:** A civil szervezetek feladatellátásához szükséges eszközigény fejlesztésének támogatása, közösségi-, hagyományörző-, kulturális programok és kiadványok megvalósításának támogatása.
- 5. **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:** A támogatotti kör és a támogatandó fejlesztések más VP intézkedésből, vagy más OP-ből nem finanszírozhatóak.
- 6. **A jogosultak köre:**
Civil szervezetek, egyházi jogi személyek
- 7. **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:** A megvalósuló és támogatásra érdemes pályázóknak és projekteknek meg kell felelniük a közösség építésre vonatkozó térségfejlesztési törekvéseknek, az értéket hordozó, hagyománytisztelően alapuló szemléletmód elvárásainak. Szükséges az együttműködések dokumentum formájában történő igazolása a pályázat benyújtásával egyidejűleg (pl.: együttműködési szerződés, szándéknyilatkozat).
- 8. **Tervezett forrás:**
 - a. *az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 50 550 000 Ft*
 - b. *a támogatás aránya:*
(100%)
 - c. *a projektméret korlátai: maximum: 1 000 000 Ft / civil szervezet*
 - d. *a támogatás módját: A végleges HFS-ben kidolgozandó*
- 9. **A megvalósítás tervezett időintervalluma:**
2016. II. félév – 2020. II. félév
- 10. **Kimeneti indikátorok:**
 - a. *A támogatott projektek száma (db) max.: 50 db*
 - b. *A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:*
Civil szervezetek: 47 db
Egyházi jogi személy: 3 db

8.2 Együttműködések

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete a 2014-2020-as időszak egyik fő programpontjának tartja az együttműködések térségen belül, térségek között és nemzetközi szinten egyaránt. A fejlesztési időszak folyamán az együttműködések keretében a **helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítését** kívánjuk előtérbe helyezni. Emellett a **fiatalok aktivizálására** és a **turizmusfejlesztés** területekre fogunk fókuszálni.

Céljaink:

- Termelő- és szolgáltató teljesítmény fokozása
- Együttműködések ösztönzése
- Többszereplős együttműködések kialakítása
- Helyi értékek és hagyományok összegyűjtése, megőrzése
- Rövid Ellátási Lánc típusú együttműködések fejlesztése
- Turisztikai lehetőségek kiaknázása
- Helyi programok, rendezvények, képzések szervezése
- Helyi termékek népszerűsítése, értékesítése, piaci jelenlétének növelése
- Közös értékesítési csatornák kiépítése
- Marketing kommunikáció fejlesztése, összehangolása
- Hagyományteremtés
- A turizmust segítő infrastrukturális fejlesztések
- Meglévő szolgáltatások és turisztikai lehetőségek széleskörű marketingje

A térség **helyi termékekben** meglehetősen gazdag, amelyek minőségileg is megbízhatóak. (lekvár; méz; horgolt-, hímzett-, szalmafonással- és fafaragással- előállított termékek) Ezek előállításához és értékesítésének elősegítéséhez kívánunk lehetőségeinkhez mérten hozzájárulni. Adja magát az úgynevezett termelői hálózatok létrehozása, a termékek egységes formában történő megjelenítése, a helyi védjegy. A megfelelő marketing stratégiák megalkotása lehetővé teszi a hatékonyabb értékesítést. A márkajegy a térségben, regionálisan, országosan és Európa-szerte felismerhetővé teszi az itt gyártott termékeket. A helyi termékek előállítása megélhetési lehetőséget biztosíthat a helyi lakosságnak és önellátóbbá teheti a kistérséget, hozzájárul a térségi identitástudat erősödéséhez.

A természeti adottságainkra épülő **turizmusfejlesztés**, környezeti értékeink megőrzése és bemutatása ugyancsak célunk. A Jászságban több műemlék, szolgáltatás, és kikapcsolódási lehetőség is erősíti a turizmust. A térség legjelentősebb turisztikai vonzereje a termálvíz és az arra épülő termál- és gyógyfürdők. A kistérség életében jelentős a rendezvény-turizmus, a kulturális- és gasztronómiai programkínálat. A térségen átfolyó Zagyva és Tarna, valamint holtágaikra, valamint halastavaink meglétére alapozva lehetőség nyílik a horgász-, illetve vadász-turizmus célirányos fejlesztésére is. A térség összekötő szerepét felvállalva a térségen kívüli nagy vonzáscentrumokat elérő kerékpáros túraútvonalakat lehetne létrehozni, a Zagyva bekapcsolása által az Alföld vízi turizmusának útvonalaiba. A szolgáltatások fejlesztésével és széleskörű marketingjével szeretnénk elérni, hogy minél több turista tudjon minél hosszabb időt tartalmasan, aktívan eltölteni a kistérségben és továbbadni jó hírünket.

A Jászságban erős az összetartozás tudat, szinte minden hétre esik egy-egy településen falunap, rendezvény, amelyek turisztikai szempontból fontosak és ahol a helyi termékek megjelenhetnek.

Minden évben megrendezésre kerül a Jász Világtalálkozó, ami a legnagyobb hagyományőrző rendezvénye a térségnek. Szintén nagyszabású esemény az Országos Mézvásár, amit Jászberényben rendeznek meg évről évre, illetve a Csángó Fesztivál is. Jelentős a hagyományőrző egyesületek tevékenysége, ismertsége. A Jászságban több, a kistérség értékeit őrző szervezet is működik: Jászok Egyesülete, Jászföld Hagyományőrző Egyesület, Honismereti Szakkörök, Lovas bandériumok, Íjászcsoportok. A népdalkörök, néptáncsoportok ifjúságra és az idősebb korosztályokra való pozitív hatása is érezhető. A bekezdésben felsorolt **adottságok alátámasztják** azt, hogy a kistérség értékekben gazdag, amelyekre alapozva, és amelyek érdekében érdemes az összefogás.

A helyi terméket előállítók támogatása, együttműködése már az előző időszakban is fontos szerepet játszott Egyesületünk életében. Együttműködtünk a budapesti **Márminálunk Delikatesz Bolttal**, ahol helyi termékeket lehetett megvenni. Rengeteg kézműves terméket vittek fel a helyi termelők, rendezvényeket szerveztünk hétvégeként más Akciócsoportokkal együtt. Szintén hozzájárult a helyi termékek erősítéséhez a **Fogyasztói és Betegjogi Érdekvédelmi Szövetséggel, valamint a HAJT-A Csapat Egyesülettel** közösen megvalósított, 10 hónapig tartó LEADER térségek közötti együttműködés. A programsorozat célja volt többek között a helyi közösségek megerősítése, a helyi termékek, a fenntartható fogyasztás népszerűsítése, továbbá, hogy a Jászság és a Tápió-vidék térségében élők jobban megismerjék egymás szokásait, hagyományait, jó gyakorlatait. A kampány a projekt egyik legfőbb eredményeként az elkészült ÖKO Teszt magazint és a www.okoteszt.hu – honlap elkészítését emelte ki. A 20.000 példányban elkészült kiadványt a Jászság és a Tápió-vidék mintegy 43 településén (önkormányzatok, művelődési házak, könyvtárak, iskolák) külső vállalkozó bevonásával terjesztették. A magazinban háztartások és vállalkozások részére egyaránt hasznos tanácsok, információk olvashatók. 2014. nyár folyamán vállalkozások számára 6 alkalmas tudástranzfert szerveztünk, melyből a cégek gyakorlati haszonra tehetek szert: bővíthették ismereteiket arról, miként lehet egyszerre költséghatékonyan és környezettudatosan irodát, vállalkozást működtetni. A program egy 20 alkalmas általános iskolai oktatássorozattal és egy, az általános iskolásoknak szóló vetélkedővel zárult. 2014.07.21-2014.07.27 között került megszervezésre a LEADER tábor a jászboldogházi strandfürdő és kempingben, amely ugyancsak hozzájárult a fiatalok aktivizálásához. A térségek közötti együttműködésben részt vett a **Tisza-menti LEADER Közhasznú Egyesület**, valamint a **Gál Ferenc Főiskola**. Az eredeti célkitűzés az volt, hogy Magyarország vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelöljük a térség fiataljaival a mezőgazdaságban rejlő szépségeket, a földművelés és állattenyésztés nyújtotta megélhetési lehetőségeket. Eltökélt szándékunk, hogy a felnövekvő generációk számára vonzó alternatívát nyújtsunk az agráriumban való megélhetésre és ösztönözzük helyben maradásukat.

Fentiekén túl további célunk a vidéki foglalkoztatás növelése, a helyi közösségek megerősítése, a vidéki életkörülmények és a népesedési mutatók javítása, a természethez közeli könnyed, ám gyakorlatias nevelés eszközeivel. A gyermekek megismerkedhetnek a modern és tradicionális mezőgazdasági munkafolyamatokkal, a természettel való harmonikus együttéléssel, háztáji állattartás és alapvető élelmiszerek, zöldségek megtermelésével, elődeink hagyományőrző kultúrájával. Napközben foglalkozásokon vettek részt, valamint előadásokat is hallgattak. Estéknként az aznap elsajátított ismereteket feldolgozva tapasztalatcserét folytattak. A projekt bármely alföldi térség helyi akciócsoportjánál megállná a helyét együttműködésben, hiszen a vidéki térségek népességmegtartó szerepének erősítése mindenhol releváns feladat.

Az együttműködésekben való részvétel mellett az Egyesület szeretne segítséget nyújtani a térség szereplőinek abban is, hogy a **rátaláljanak** a lehetséges **együttműködő partnerekre**, akikkel közösen tudnak lépéseket tenni fejlődésük irányában. A kistérség élhető, adottságokban gazdag, amelyek miatt érdemes összefogni. Tájékoztatással, szervezéssel, adatbázisok kialakításával, pályázati tanácsadással, ösztönzéssel kívánjuk segíteni a LEADER térségben működő, tevékenykedő magánszemélyek, őstermelők, vállalkozások, civil szervezetek és önkormányzatok együttműködés keretében benyújtandó támogatási kérelmeit, hogy térségünk fejlődése érdekében.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete 2008. május 19-én a Jászapáti 2000. Mezőgazdasági Zrt. irodaházának tanácskozó termében alakult, 49 taggal. A Szolnoki Törvényszék 2008. augusztus 22-én vette nyilvántartásba a szervezetet, amely azóta is Egyesületi formában működik és jelenleg 58 taggal rendelkezik. (11. számú melléklet) Az Egyesület tevékenységét a Magyar Köztársaság területén végzi, az Alkotmány keretei között, fő profilja a településfejlesztő tevékenység. Az Egyesület működése során együttműködik a Vidékfejlesztési Minisztérium Irányító Hatóságával, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal illetékes szervezeti egységeivel. A 2007–2013-as időszakban a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal kötött delegálási szerződésben deklarált akkreditációs és operatív feladatokat szerződés szerint teljesítette. Az Alapszabályunkban megfogalmazott célok megvalósítása érdekében főbb tevékenységeink, a teljesség igénye nélkül: kulturális-, oktatási-, településfejlesztési-, nemzetközi-, egyéb tevékenység.

Az Egyesület szervei:

- Közgyűlés
- Elnökség
- Munkaszervezet
- Felügyelő bizottság
- Tagozatok (civil-, köz- és üzleti szféra)

Az Egyesület legfőbb szerve a Közgyűlés, amelynek – egyezően a taglétszámmal – 58 tagja van. Az Egyesületnek tagja lehet minden olyan belépési nyilatkozattal rendelkező természetes személy és jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki egyetért az Egyesület céljaival, elfogadja az Alapszabályban foglaltakat, vállalja, hogy rendszeresen fizeti a tagdíjat, megfizeti az alapítói hozzájárulást, legalább 2 tag felvételhez hozzájáruló írásos ajánlását beszerzi, és felvételét a Közgyűlés jóváhagyja. A jogi személy tagok és a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok képviseletét a törvényes képviselőre jogosult természetes személy látja el. A törvényes képviselőre jogosult természetes személyt akadályoztatása esetén meghatalmazott képviselheti. A Közgyűlés a tagfelvétel tárgyában évente minimum egy alkalommal, legkésőbb minden év május 31. napjáig köteles ülést tartani. Egyesületünk tagságában megtalálható a LEADER térség 18 önkormányzata, továbbá a kistérség 22 vállalkozó és 18 civil szereplője. Az Egyesület megalakulásakor három tagozatot hozott létre: községi tagozat, civilszféra tagozat és üzleti szféra tagozat. Konkrét tagozati munka, vagy fejlesztésekkel kapcsolatos munka nem meghatározó, a képviselők megválasztásán kívüli döntéseket az elnökség, illetve a közgyűlés hozza meg a szabályok betartásával. Az egyesület alapszabálya meghatározza, hogy a közgyűlés összetételében a községi maximum 40%-ban, a civil és az üzleti szféra együttesen minimum 60 %-ban képviseltetheti magát.

Az egyes szférák jelenlegi százalékos megoszlása: közsztéra 31%, civil szféra 31%, vállalkozói szféra 38%.

A Közgyűlés legfontosabb feladatai közé sorolható az Alapszabály és az SZMSZ elfogadása, módosítása, a vezető tisztségviselők-, a Döntéshozó Bizottság-, az Elnökség-, a Felügyelő Bizottság tagjainak megválasztása, visszahívása, továbbá az éves költségvetés és tagdíj-, az éves beszámoló elfogadása, A Közgyűlés évente legalább egy alkalommal kötelezően összehívandó.

Az Elnökség az Egyesület közgyűlése által megválasztott (delegáltakból álló) döntéshozó szerve, amely 5 tagból áll. Az elnökség tagjait határozott időtartamra, 5 évre választják. Az Elnökség saját ügyrendje szerint működik, de legalább negyedévente egy alkalommal ülésezik. Az Egyesület képviselőjére az elnök, akadályoztatása esetén az alelnök jogosult.

Elnök: Farkas Ferenc – Jászapati Város Önkormányzatának polgármestere (közsztéra)

Alelnök: Kalmár Rozália – egyéni vállalkozó (vállalkozói szféra)

Elnökségi tag: Gyenes László – Gyenes Kft. ügyvezetője (vállalkozói szféra)

Elnökségi tag: Szarvák Imre – Jászsalsószentgyörgy Község Önkormányzatának polgármestere (közsztéra)

Elnökségi tag: Lóczy Miklósné – Jásziványért közhasznú Egyesület elnöke (civil szféra)

Az Elnökség összetétele megfelel a 1303/2013/EU rendelet 32. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglaltaknak. Az egyes szférák a következő arányban reprezentáltak az elnökségben: civil szféra: 20 %, közösségi szféra 40%, üzleti szféra 40%.

Az Elnökség feladatai közé tartozik a Közgyűlés által hatáskörébe utalt feladatok ellátása, valamint a Közgyűlés összehívását nem igénylő egyéb döntési jogkörök. Képviselőt delegálhat egyéb szervezetekbe, munkaszervezet vezetéséért felelős munkaszervezet vezetőt választ; dönt két közgyűlés közötti időszakban az Egyesület ügyeiben, kivéve azokat a tárgyköröket, amelyeket az alapszabály, vagy jogszabály a Közgyűlés vagy más személy hatáskörébe utal. Fontos feladata minden év május hónapjában az előző naptári évre vonatkozó éves beszámoló elkészítése és előterjesztése.

Az elnökség, valamint a szervezet munkáját az 5 főből álló Felügyelő Bizottság felügyeli, amelynek elnöke tanácskozási joggal részt vehet az elnökség ülésein. Feladata továbbá az Egyesület jogszerű működésének kontrollálása.

Felügyelő Bizottság tagjai:

Drávcuz Katalin elnök (Jászládány Nagyközségi Önkormányzat polgármestere)

Tari András (Jászivány Községi Önkormányzat polgármestere)

Terjéki Tünde (Jászsákóhalma Községi Önkormányzat polgármestere)

Pesti Róbert (Jász - Terra Kft. ügyvezetője)

Ivanics Balázs (Agricola – Jász Kft. ügyvezetője)

Az egyes szférák aránya a Felügyelő Bizottságban: Közsztégi szféra: 60%, vállalkozói szféra: 40%, civil

szféra: 0%.

Az ügyviteli adminisztratív munkát a munkaszervezet látja el, amelynek döntés előkészítő funkciója van, de az adminisztrációs-, tájékoztatási tevékenységek, valamint az operatív munkafolyamatok ellátása is feladatai közé tartozik. A munkaszervezet vezetőt az elnökség választja, felette az elnök rendelkezik munkáltatói jogkörrel. A munkaszervezet tagjai felett a munkáltatói jogokat a munkaszervezet vezetője gyakorolja.

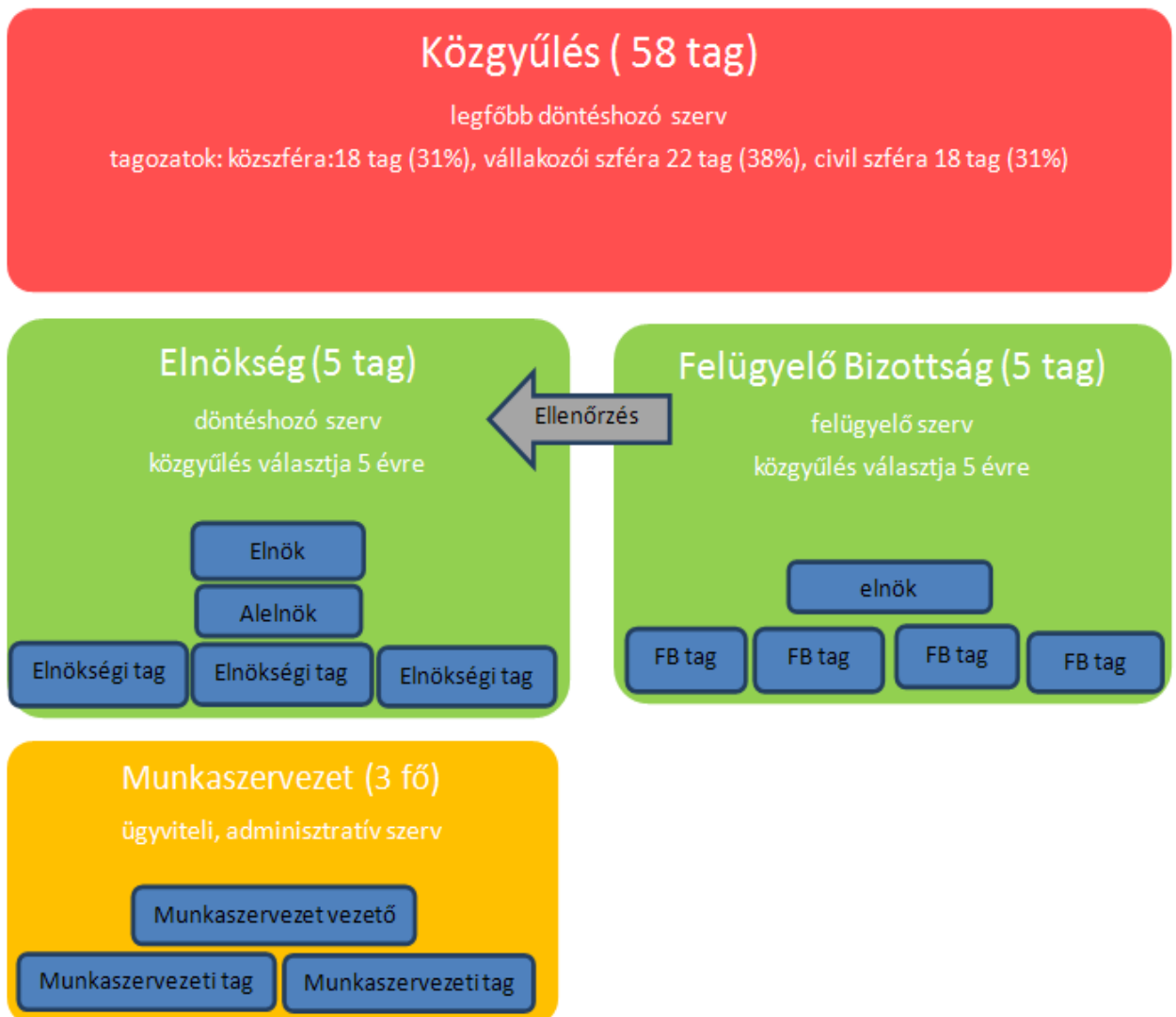
A munkaszervezet tagjai:

Borbás Zoltán – munkaszervezet vezető

Kakuk Szidónia – munkaszervezeti tag

Sziksza Brigitta – munkaszervezeti tag

Szervezeti felépítés

A Helyi Fejlesztési Stratégiát operatíván a munkaszervezet és a szakmai munkatársak készítik elő az elnökség számára, de természetesen a munkacsoportban részt vesz az elnökség is. Az elnökség az általa megtárgyalt és elfogadott stratégiát a közgyűlés elé terjeszti. A HFS draft és végső verzióját egyaránt a közgyűlés hagyja jóvá.

A Vidékfejlesztési Program keretében meghatározott feladataink ellátására vonatkozóan az előző pályázati időszakhoz hasonló rendszer irányvonalát kívánjuk követni.

A lentebb bemutatásra kerülő szakmai csoport felelős a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítéséért, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is. A pályázatok kiválasztása során ők biztosítják az összhangot a közösségvezérelt Helyi Fejlesztési Stratégia elemeivel, feladatuk továbbá a hátrányos megkülönböztetéstől mentes-, és átlátható kiválasztási eljárásrend, valamint objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához elbírálásához, amelyek elkerülik az összeférhetlenséget (pontosítási rendszer).

A munkaszervezet a megfelelő szakmai háttérrel, a munkaszervezet vezető irányítása mellett látja el az adminisztratív feladatokat. Kezeli a pályázati kiírásokat, befogadja a támogatási kérelmeket, rögzíti a támogatási összegeket. Rendszerezi, összegzi a beérkezett pályázatokat és előkészíti értékelésre az elnökség számára. A jóváhagyás előtt a javaslatokat benyújtja a KÜ - hez, a támogathatóság végső ellenőrzése céljából, valamint monitoring feladatot végez. Felelős a pályázati felhívások, vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárások megfelelő időtartamú közzétételéért az akciócsoport weboldalán (www.jaszleader.hu).

Az előző időszakhoz hasonlóan az elnökség tagjai alkotják a Helyi Bíráló Bizottság tagjait, valamint a kérelmek, pályázatok elbírálása esetében a Döntéshozó Testület tagságát. Az 5 főből álló szervezet dönt a beérkezett pályázatok Stratégiához való illeszkedéséről, támogathatóságáról és a támogatási rangsorok alapján a források allokációjáról. Az elnökség utasíthatja az Elnököt a forrásallokáció során feltárt eljárási hibák javítására. Összeférhetlenség esetén az érintett elnökségi tag nem vehet részt a szavazásban, szükség esetén póttag választható a bíráló bizottságba. Az elnökség döntései ellen a közgyűléshez lehet panasszal élni. Az üléseken tanácskozási joggal részt vehet a munkaszervezet vezetője is.

A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesítésével² (a folyamatábra segíti a megértést). - A végleges HFS benyújtásához szükséges kidolgozni.

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete megfelelő képzettségű, tapasztalt, szakmailag felkészült csoporttal kezdte el a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítését. Az elnökség-, és a munkaszervezet tagjaiból, valamint egy fő külső szakmai munkatársból álló team látja el a Stratégia megalkotásának összetett feladatrendszerét.

² KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontja szerinti követelmény a „hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a műveletek kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetlenséget, biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50 %-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják”

Farkas Ferenc – elnök

Jászapáti Város Önkormányzata, szakterület: közigazgatás (polgármester), környezetvédelem, hulladékgazdálkodás, településfejlesztés

Kalmár Rozália – alelnök

egyéni vállalkozó, szakterület: logisztika, kereskedelem, marketing, üzleti pénzügyi tanácsadás,

Gyenes László - elnökségi tag

Gyenes Kft. szakterület: mezőgazdaság, közigazgatás

Szarvák Imre - elnökségi tag (polgármester)

Jászsalsószyörgy Község Önkormányzata, szakterület: közigazgatás, településfejlesztés,

Lóczy Miklósné - elnökségi tag

Jásziványért közhasznú Egyesület, szakterület: közigazgatás, civil szervezetek működése és finanszírozása

Borbás Zoltán- munkaszervezet vezető (közgazdász)

szakterület: pénzügy, közgazdaságtan, vállalkozásfejlesztés, településfejlesztés, közigazgatás,

Kakuk Szidónia - munkaszervezeti tag (vidékfejlesztési manager)

Szikszai Brigitta - munkaszervezeti tag (közgazdász)

Szöllősiné Móczó Zsófia - Külső szakmai munkatárs (közgazdász, térségfejlesztési manager)

Vidékfejlesztés, közgazdaságtan, vállalkozásfejlesztés, településfejlesztés, közigazgatás, pályázati szakmai múlttal rendelkezik

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesület munkaszervezete 2008. október elsejétől operatív tevékenységét az Egyesület munkaszervezeti irodájában, a LEADER Irodában végzi, amelynek pontos címe: 5130 Jászapáti, a Tompa Mihály utca 2. Az épület a város központjában, közúton jól megközelíthető helyen található, amely előtt a parkolási lehetőség is biztosítva van. A Jászapáti Város Önkormányzata által a HACS részére bérbe adott építmény alapterülete összesen 143 m², melyben egy nagyméretű iroda és egy kisebb tárgyaló is található elnökségi ülések, fórumok, illetve egyéb megbeszélések céljára. A feladatokat három, napi 8 órában foglalkoztatott munkaszervezeti munkatárs látja el. Az ügyfélfogadás rendjét az SZMSZ a következőképpen határozza meg: hétfő 8:00-12:00 és 12:30-19:00, kedd-csütörtök 8:00-12:00 és 12:30-17:00, péntek: 08:00–12:30. Az iroda a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során jelentkező feladatok elvégzése érdekében valamennyi szükséges eszközzel rendelkezik: asztali számítógépek, laptopok, projektor, multi funkciós nyomtató, fényképezőgép, vezetékes és mobiltelefonok, szélessávú internet, jogtiszta szoftverek, biztonságtechnikai berendezések.

A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása. - A pontot a végleges HFS benyújtásához szükséges kidolgozni.

8.4. Kommunikációs terv

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete stratégiájának elkészítése és megvalósítása során is törekszik a nyilvánosság teljeskörű tájékoztatására. A térség igényeire kielégítő, és előremutató válaszokat megfogalmazó stratégia megalkotása érdekében nemcsak a széleskörű tájékoztatás, de a visszacsatolások is fontosak számunkra. Szűkebb célcsoportjaink közé tartoznak a térségünkben megtalálható különböző szereplők: önkormányzatok; mikro-, kis-, és középvállalkozások, egyéni vállalkozók, civil szervezetek, egyházak, társas szövetkezetek, valamint magánszemélyek.

A nyilvánosságot biztosító kommunikációs eszközök:

Egyesületünk legfőbb kommunikációs platformja a munkaszervezet által szerkesztett és folyamatosan frissített www.jaszleader.hu weboldal, amely könnyen hozzáférhető, és naprakész módon biztosítja az aktuális információkhoz való hozzájutást. Saját honlapunkon kívül egyéb internetes megjelenési lehetőséget biztosítanak a kistérség szereplői pl.: önkormányzatok, civil szervezetek honlapjai, facebook oldalai.

Egyesületünk havonta elkészíti az elektronikus Hírlevelét, melyre feliratkozni telefonon, vagy e-mailen keresztül lehet. A hírlevelek a megadott e-mail címekre kerülnek megküldésre, emellett közzé tesszük honlapunkon is.

Egyesületünk gyakran alkalmazza az e-mail-en történő tájékoztatást. A Címtárunkban különböző csoportokat (pl.: JKHK tagok, önkormányzatok, nyertes pályázók, pályázati érdeklődők) hoztunk létre a célzott információküldés érdekében.

A teljes nyilvánosság informálására adnak lehetőséget a kistérség különböző sajtó kiadványai és televíziós műsorai. A stratégia megalkotása kapcsán a kistérség teljes lefedettségével rendelkező Jász Trió Televízió riportanyagot, és helyszíni beszámolót is készített a Jászapátiban megrendezett fórumunk kapcsán.

A térség területén többször tartunk tájékoztató fórumokat, konzultációkat, amelyek az elmúlt időszakban is közkedveltek voltak pályázóink körében. A Fórumok ingyenesek és nyilvánosak, azokon bárki részt vehet. Az eseményekről szóló meghívókat közzé tesszük a honlapunkon és kiküldjük a címtárunkban szereplő tagjaink számára, valamint az adott település illetékes Önkormányzatának segítségével helyben is közhíreltetjük. A Helyi Fejlesztési Stratégiával kapcsolatos fórumoknál odafigyeltünk a területi lefedettségre így a kistérség három egymástól távolabb eső településén szerveztük meg az előadással egybekötött ötletbörzétet.

Partnereink körében fontos a személyes és telefonos kapcsolatfelvétel, illetve az e-mailen keresztül történő megkeresés, hiszen itt egyéni kérdéseikre, problémáikra kaphatnak választ a munkaszervezet tagjaitól. Elérhetőségeink megtalálhatók honlapunkon, hírleveleinkben, az általunk megküldött e-mailekben.

A Helyi Fejlesztési Stratégia végleges jóváhagyásáról szóló hírről a honlapunkon adunk tájékoztatást, valamint azt a nyomtatott sajtóban is szeretnénk megjelentetni. A pályázati felhívásokat szintén a honlapunkon tesszük majd közzé, illetve megküldjük Hírlevélben és e-mailen az érintetteknek. Ezen felül e-mailen értesítjük azokat az ügyfeleinket is, akik fejlesztési szándékukat elérhetőségeink valamelyikén korábban jelezték felénk (pl.: projektgyűjtő adatlapok beküldésével, személyes-, telefonos- és e-mailes megkeresés alkalmával). Ezt követően fórumokat szervezünk, ahol ismertetjük a pályázatok benyújtásának feltételeit. A pályázati döntéseket követően e-mailen értesítjük a kérelmezőket. A HFS keretében támogatott rendezvények programját a honlapunkon és a Hírlevélben tesszük közzé. A támogatásunkkal megvalósuló rendezvényekre a honlapunkon kihelyezett meghívóval fogjuk felhívni a nyilvánosság figyelmét, a megvalósult fejlesztésekről, a pályázati kiírások eredményeiről és statisztikáiról szintén a honlapunkon adunk tájékoztatást.

A munkaszervezet az Egyesületről szóló, aktuális dokumentumokat (beszámoló, határozatok, Alapszabály, SZMSZ) és a közérdekű információkat a www.jaszleader.hu weboldalán teszi közzé. A működéssel kapcsolatos egyéb dokumentumok a Szervezeti és Működési Szabályzatunkban

foglaltaknak megfelelően megtekinthetők az Elnökkel való egyeztetést követően, amennyiben az egyesület gazdasági érdekeit nem sértik és a betekintést kérő kötelezettséget vállal mások személyi jogainak tiszteletben tartására, valamint a törvényes működés biztosítása érdekében az Egyesület ügyei vonatkozásában a titoktartásra. Az iratokba való betekintés a munkaszervezet irodájában az Elnök jelenlétében lehetséges. A személyességi jogokat és az Egyesület gazdasági jogait nem sértő iratokról az Elnök engedélyével másolat készíthető. Az információkkal kapcsolatos észrevételekre, visszajelzésekre személyesen, telefonon és e-mailen keresztül van lehetőség. Munkatársainkat a munkaszervezeti irodában ügyfélfogadási időben kérdésével bárki felkeresheti. Az Egyesület valamennyi elérhetősége (postacím, weboldal, telefon, fax, e-mail cím) megtalálható a honlapunkon, továbbá az általunk kiküldött összes dokumentumon és e-mailen szerepelnek. A kívülről érkező iratok érkeztetése, iktatása folyamatos, biztosítva ezzel a könnyű visszakereshetőséget.

A kommunikációs tervben felsorolt tevékenységek végrehajtását a munkaszervezet vezető felügyeli, betartásáért ő felel. Az előzőekben meghatározott célcsoportok részére történő információ eljuttatásának feladatára a munkaszervezet vezető a munkaszervezet tagjait jelölheti ki. A munkaszervezet hatáskörét túllépő kérdésekben (Alapszabály szerint) az elnökség dönt.

A Helyi Fejlesztési Stratégiával kapcsolatos kommunikáció folyamatos. Az Egyesületünk legfőbb kommunikációs platformján, weboldalunkon külön HFS 2014-2020 menüpontot hoztunk létre, ahol az érdeklődők minden fontos információt és eseményt megtalálhatnak a Stratégiával kapcsolatosan.

Kommunikációs tevékenységek időpontjai:

- ✓ Projektötlet adatlapok gyűjtése - 2015.április
- ✓ Projektötletek feldolgozása - 2015. május – 2015. augusztus
- ✓ Nemzetközi Vidékfejlesztési Konferencia a lengyelországi Lancut járás Leader irodavezetőjének előadásával (Jászapáti, Thermál Hotel) - 2015. augusztus 20.
- ✓ Egyeztető megbeszélések, műhelymunkák - 2015. szeptember - 2016. január
 - 2015.09.04. Pesti Róbert – elnök (Jász - Föld Hagyományőrző Egyesület)
ügyvezető (Jász - Terra Kft.)
 - 2015. 09.24. Bodnár Attila – ügyvezető (Jászapáti Városüzemeltető Nonprofit Kft.)
 - 2015.11.10. Sebestyén Klára (Sansz Projektiroda Bt.),
Pallagi Imre (vállalkozó)
 - 2015.12.14. HFS tervezéssel kapcsolatos egyeztetés a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat alelnökével Piroska Miklóssal (Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete irodája)
 - 2016. 01.07. Karancsi Tamás – ügyvezető igazgató (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft.)
Lakatos István – irodavezető (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat, Térségfejlesztési és Külügyi Iroda)
 - 2016.01.07. Vágó Csaba – ügyvezető (V-Kristály '95 Kft.)
 - 2016. 01.19. Személyes konzultáció Tari Andrással, Jászivány polgármesterével (Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete irodája)
- ✓ HFS-t elkészítő szakmai csoport kijelölése - 2015. december 10.
- ✓ HFS tervező szakmai fórumok tartása - 2015. november - 2016. február
 - 2015.11.25 - Jászapáti, Közösségi Ház - Virág Klub (nyugdíjas klub)

- 2015.12.15 - Jászapáti, Pájer Antal Művelődési Ház - Mozgássérültek Jász-Nagykun- Szolnok Megyei Egyesületének rendezvénye keretében
- 2016.02.03 - Jászapáti, Művészetek Háza
- 2016.02.15 - Puztamonostor, Polgármesteri Hivatal
- 2016.02.23. - Alattyán, Polgármesteri Hivatal
- ✓ HFS tervezéssel kapcsolatban tv interjú a Jász Trió Televízióban a munkaszervezet vezetőjével - 2016. február 3.
- ✓ HFS tervező elnökségi ülések - 2015. augusztus – 2016. február
 - 2015.08.18. A HFS megalkotás előkészítő beszélgetés
 - 2015.10.19. Egyeztetés a HFS-hez kapcsolódó aktualitásokról, hírekről, beérkezett projektötletekről, javaslatokról
 - 2015.12.10. HFS egyeztető megbeszélés, Elnökségi ülés (Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete irodája)
 - 2016. 02.18. Elnökségi ülés: Fórumok tapasztalatai, draft verzió elkészítésének aktuális állapota, operatív kérdések megvitatása
 - 2016. 03. 09. Elnökségi ülés: HFS draft verzió végleges formába öntése Közgyűlés elé terjesztést megelőzően
- ✓ HFS draft Közgyűlés általi megtárgyalása, elfogadása, nyilvánossá tétele - 2016. március 11.
- ✓ HFS végső verziójának elfogadása, nyilvánossá tétele - 2016.04.30-ig

A kommunikációs tevékenységek közül a saját honlap üzemeltetése, és a különböző médiákban való megjelenés (képújság, Hírlevél, szórólap kiadása, újságcikk megjelenés) jelent költséget. Ezekre összesen maximum 500 000 Ft-ot tervezünk fordítani. Továbbá a tájékoztató fórumok, megbeszélések és műhelymunkák során felmerült költségekre további maximum 500 000 Ft kiadást tervezünk.

8.5. Monitoring és értékelési terv

A 8.5 fejezetet a végleges HFS benyújtásához szükséges kidolgozni.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés							
Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*	Összesen	%	
1	Mikor- és kisvállalkozások versenyképességének fokozása	40	30	30			100	20	
2	Turisztikai szolgáltatások és kínálat fejlesztése	42	42	42	42		168	34	
3	Helyi termékek piacra jutásának támogatása	25					25	5	
4	Épített- és kulturális örökség megőrzése		40	40	40	32	152	31	
5	Civil szervezetek működésének és céljaik elérésének támogatása	15	10	10	10	5,55	50,55	10	
	Összesen	97	137	132	92	37,55	495,55	100	

* Az évenkénti bontás tájékoztató jellegű, a beérkező pályázatok ismeretében a Döntéshozó Bizottság átcsoportosíthat az intézkedésre biztosított forráskeret erejéig.

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

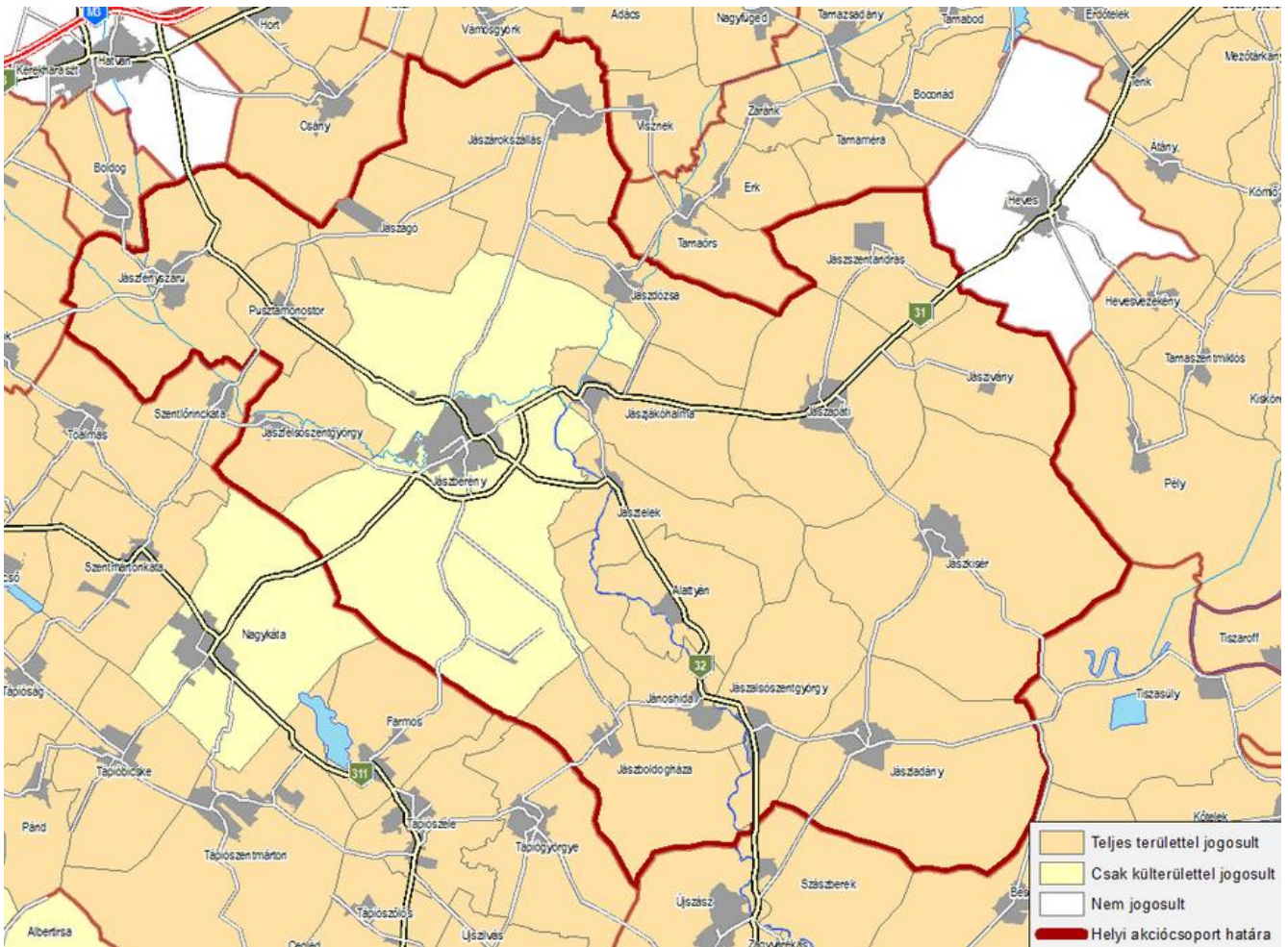
		Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
		2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	Működési költségek						
	Animációs költségek						
	Egyéb tervezett bevételek ³						
	Összesen						

HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezését a végleges HFS benyújtásához szükséges kidolgozni.

³ Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

Mellékletek

1. LEADER HACS területe

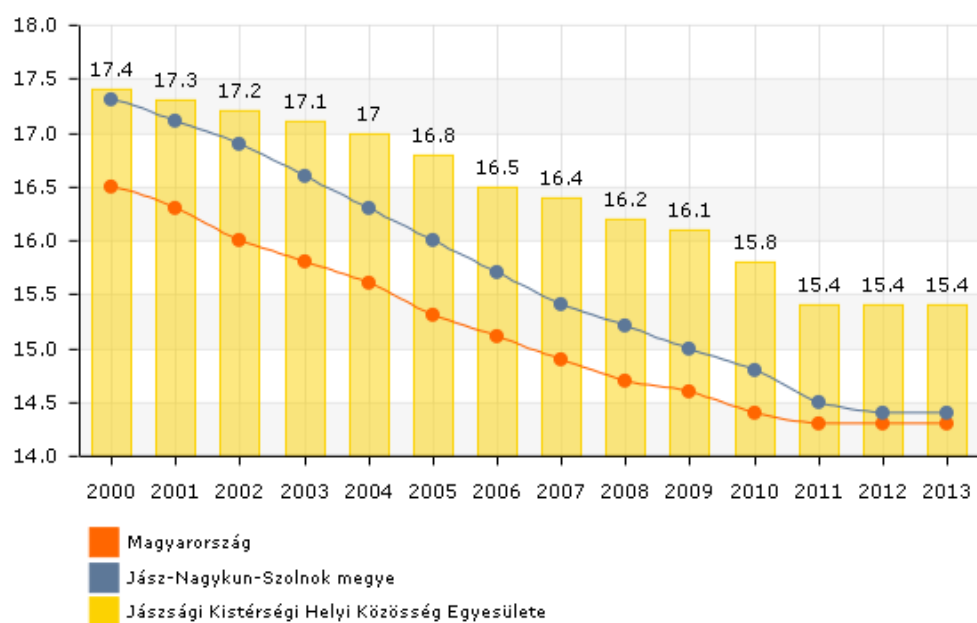
Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

2. Település szerinti lakónépesség (2014)

Település	Lakónépesség száma (fő)
Alattyán	1989
Jánoshida	2394
Jászágó	723
Jászsószentgyörgy	3367
Jászapáti	8585
Jászárokszállás	7810
Jászboldogháza	1675
Jászdózsa	2149
Jászfelsőszentgyörgy	1903
Jászfényszaru	5567
Jászivány	372
Jászfákóhalma	2950
Jáskisér	5448
Jászladány	5551
Jászszentandrás	2440
Jásztelek	1641
Pusztamonostor	1543
Jászberény (külterület)	2230
Összesen	58337

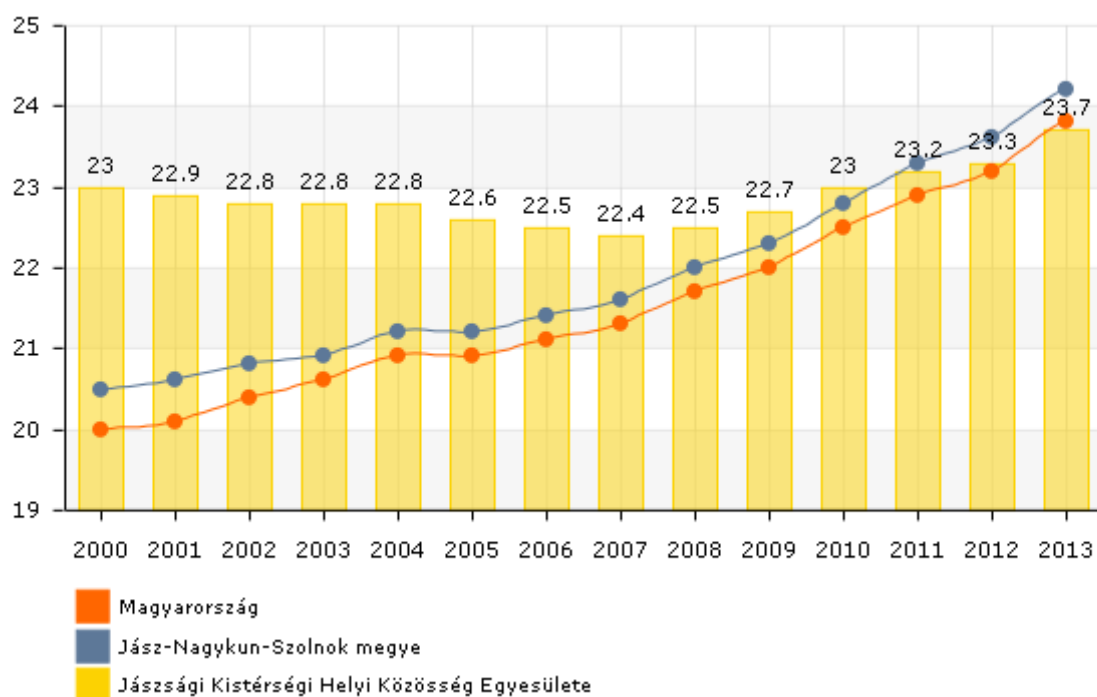
Forrás: KSH

3. Állandó népességén belül 0-14 évesek aránya (%)

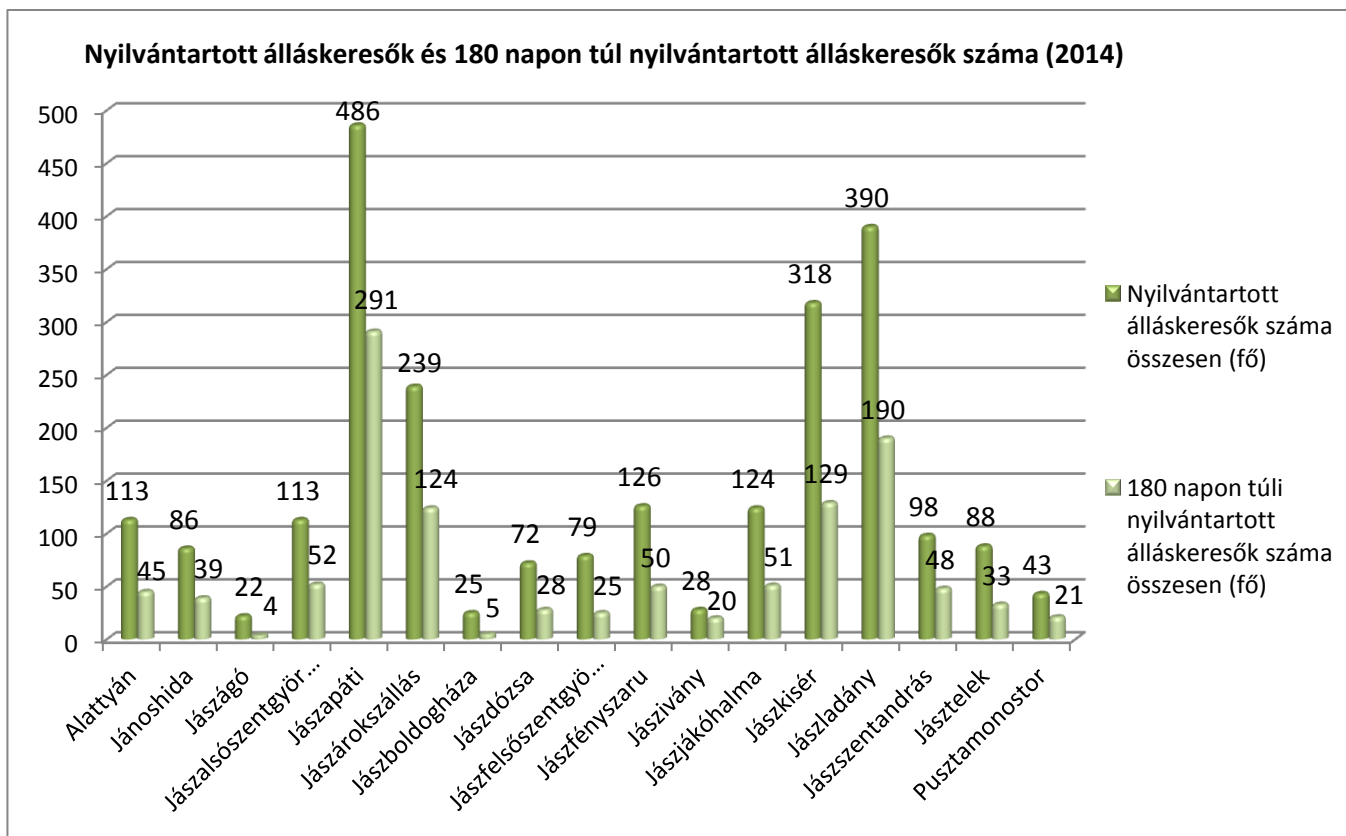
Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

4. Állandó népességén belül a 60 – x évesek aránya (%)

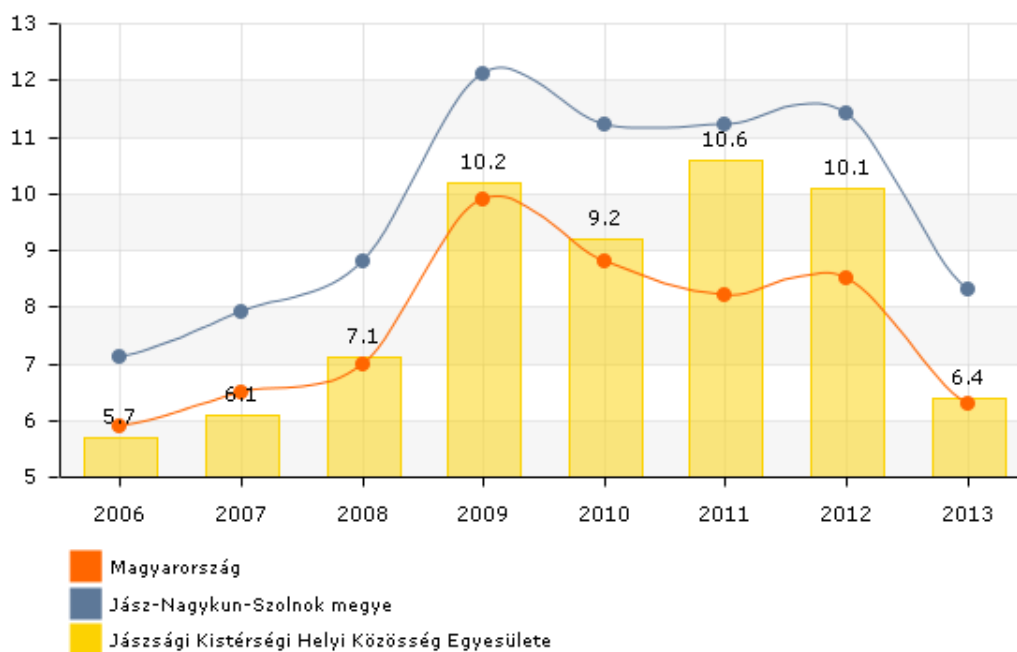
Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

5. Nyilvántartott álláskeresők száma (2014)

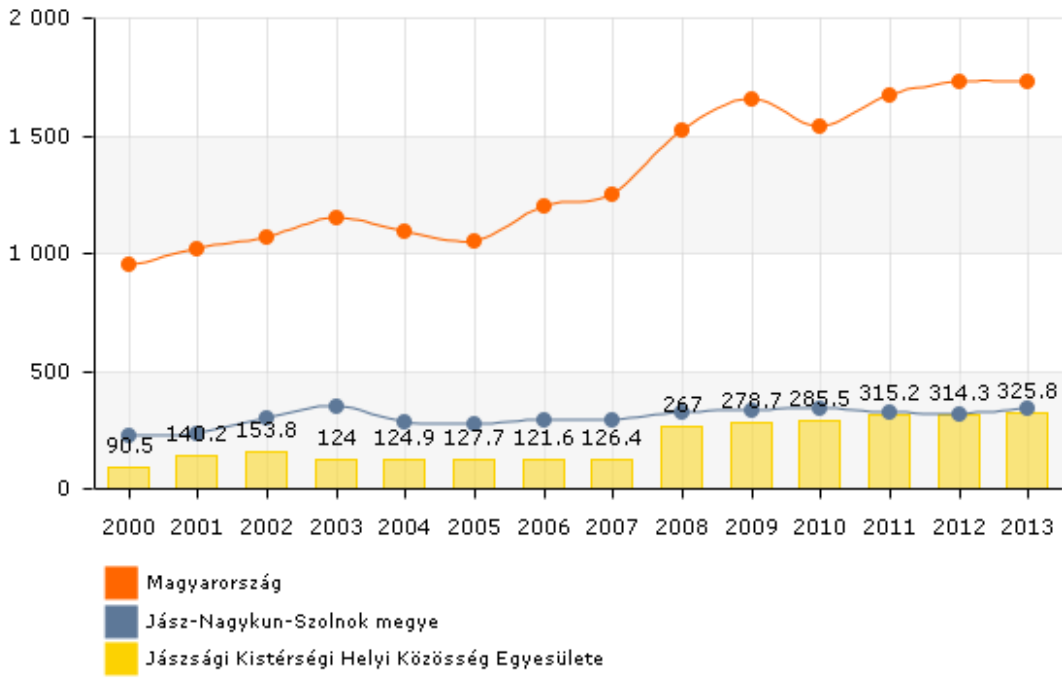
Forrás: KSH

6. Munkanélküliségi ráta (%) Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra

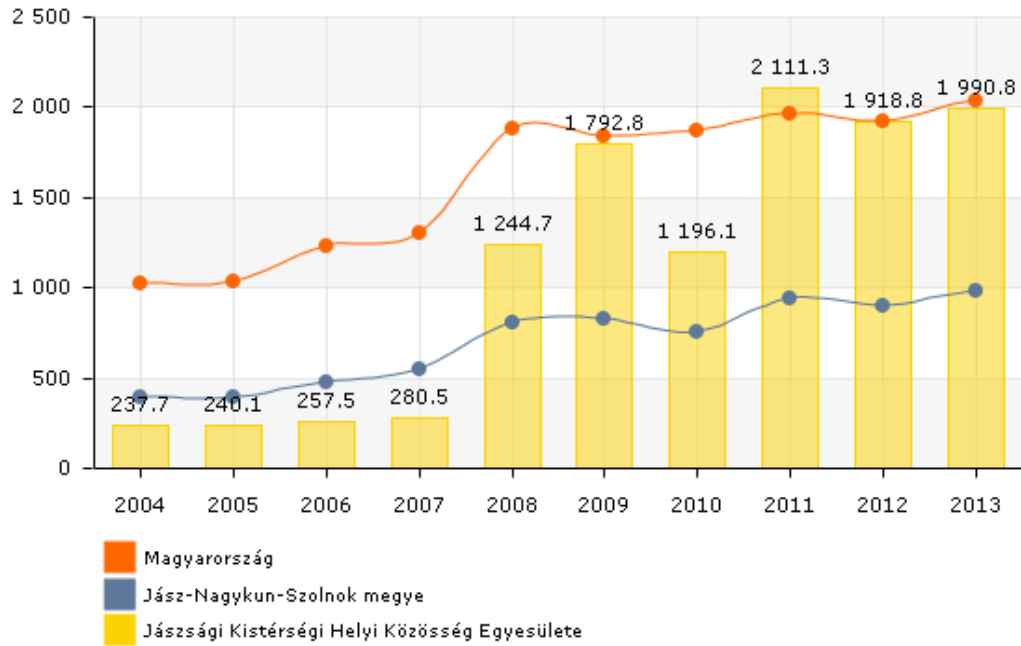
Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

7. Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)
Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra vetítve.

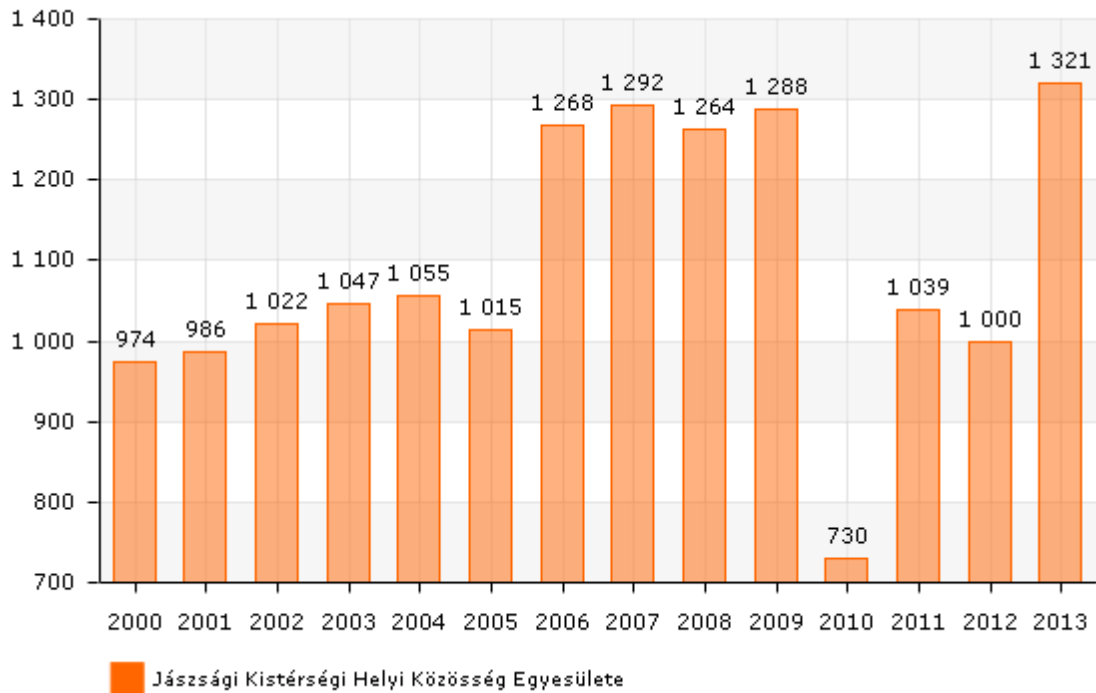
Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

8. Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)
Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások bruttó hozzáadott értéke, egy lakosra vetítve.

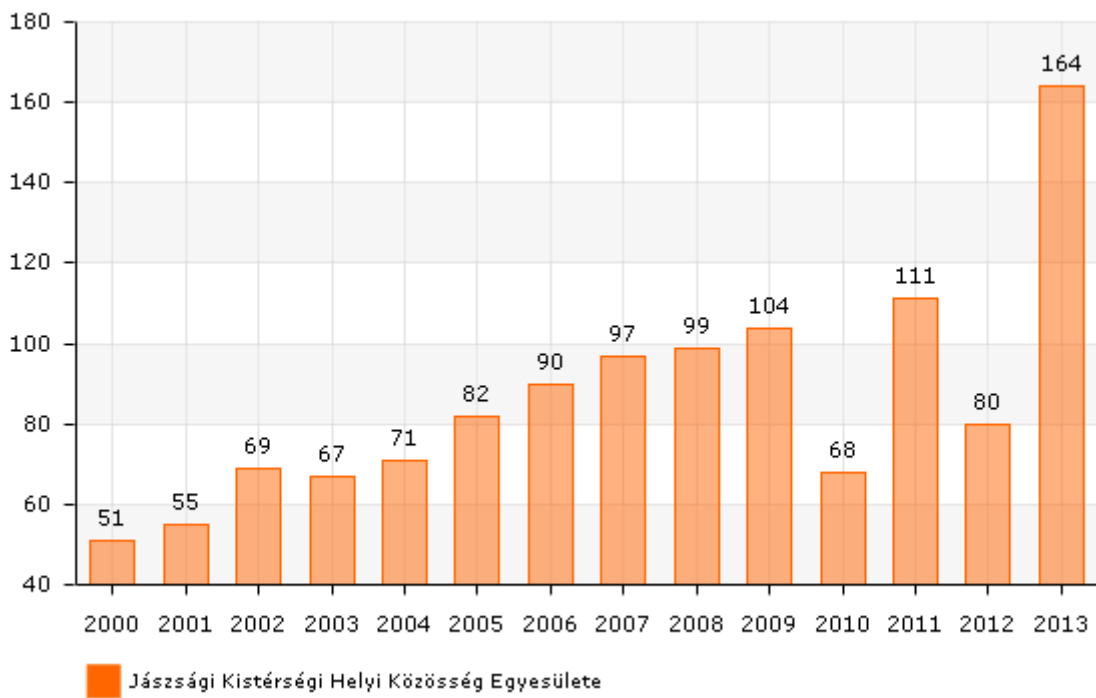

Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

9. Kereskedelmi szálláshelyek szállásférőhelyeinek száma (db)

10. Falusi szálláshelyek férőhelyeinek száma

Forrás: Lechner Nonprofit Kft. (TEIR rendszer)

11. Egyesület tagjegyzék

Ssz.:	Szervezet	Képviselő
1.	Afzélia Kft.	Péter Ferenc
2.	A Jászapáti Templomért Alapítvány	Kis Józsefné
3.	Agrikola-Jász Kft.	Ivanics Balázs
4.	Andrástermál Kft.	Kovács Zoltán
5.	Bertalan-Hús Kft.	Bertalan László
6.	Fényszaruik Baráti Egyesülete	Tóth Tibor
7.	Gazda Farm Kft.	Pócs János
8.	Gold Brikett Kft.	Gaál Tibor
9.	Gyenes Kft.	Gyenes László
10.	Járvás István	Járvás István
11.	Jászapáti Gazdakör	Kiss János
12.	Jászapáti Városüzemeltető Kft.	Bodnár Attila
13.	Jászapáti Római Katolikus Plébánia	Kladiva Imre
14.	Jászárokszállás Város Polgárőrsége	Vágó Albert
15.	Jászdózsa Községért Közalapítvány	Baranyiné Csomor Katalin
16.	Jászföld Hagyományőrző Egyesület	Pesti Róbert
17.	Jász- Innova Kft.	Pap Béla
18.	Jászinvest Zrt.	Berdó Zsuzsanna
19.	Jásziványért Közhasznú Egyesület	Lóczy Miklósné
20.	Jáskiséri Laktored Kft.	Zilahiné Varga Piroska
21.	Jászsági Rockzenéért Kulturális Egyesület	Borbás Zoltán
22.	Jásztánc Alapítvány	Tajti Erzsébet
23.	Jász-Terra Kft.	Pesti Róbert
24.	Kalmár Rozália (e.v.)	Kalmár Rozália
25.	Megaker Kft	Borbás Ottó
26.	Nagyközségi Polgárőrség	Földvári László
27.	Nagy-Pál Sándor (e.v.)	Nagy-Pál Sándor
28.	Newergies Kft.	Babó Gábor
29.	ÖKO- JÁSZ Egyesület	Bódis Tiborné
30.	Önkéntes Tűzoltó Egyesület (Jászapáti)	Báthor Pál
31.	Önkéntes Tűzoltó Egyesület (Jáskisér)	Balogh László
32.	Pé-eS Szolgáltató Kft.	Papp Zoltán
33.	Pócs és Társai Kft.	Pócs János
34.	Pusztamonostoriak Baráti Köre	Kollár János
35.	Rácz Aladár Zeneiskoláért Alapítvány	Simon Gáborné
36.	RADIUS JET Kft.	Borbás Ferenc
37.	Regio-Kom Kft.	Hajdú László
38.	Rokolya Látványműhely	Tajti Erzsébet
39.	Solerte Tender Kft.	Németh Gabriella
40.	Szóllósi Zoltán (e.v.)	Szóllósi Zoltán
41.	Pusztamonostor Község Önkormányzata	Sári Ferenc
42.	Jászszentandrás Község Önkormányzata	Banka Ferenc
43.	Jásztelek Község Önkormányzata	Tóth Nóra
44.	Jászfákóhalma Község Önkormányzata	Terjéki Tünde

45.	Jászkisér Város Önkormányzata	Pintér Ferenc
46.	Jászladány Község Önkormányzata	Drávucz Katalin
47.	Jászivány Község Önkormányzata	Tari András
48.	Jászdózsa Község Önkormányzata	Dr. Szerencsés István
49.	Jászfelsőszentgyörgy Község Önkormányzata	Zelenai Tiborné
50.	Jászfényszaru Város Önkormányzat	Győriné dr. Czeglédi Márta
51.	Jászboldogháza Község Önkormányzata	Szűcs Lajos
52.	Jászágó Község Önkormányzata	Mozsár Lászlóné
53.	Jászsós-szentgyörgy Község Önkormányzata	Szarvák Imre
54.	Jászárokszállás Város Önkormányzata	Gergely Zoltán
55.	Alattyán Község Önkormányzata	Koczkás Gábor
56.	Jászapáti Város Önkormányzata	Farkas Ferenc
57.	Jánoshida Község Önkormányzata	Eszes Béla
58.	Jászberény Város Önkormányzata	Dr. Szabó Tamás